Vilnius University Press

Contents list available at Vilnius University Press

Knygotyra
2020, vol. 74, pp. 35–95

ISSN 0204–2061 eISSN 2345-0053
DOI: https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2020.74.46

ŽYGIMANTO AUGUSTO KNYGOS VILNIAUS UNIVERSITETO BIBLIOTEKOJE: KNYGŲ VIRŠELIŲ PUOŠYBA IR NAUJI DUOMENYS APIE PROVENIENCIJAS

Sondra Rankelienė

Vilniaus universiteto biblioteka
Universiteto g. 3, LT-01513 Vilnius, Lietuva
El. paštas sondra.rankeliene@mb.vu.lt

Santrauka. *Straipsnyje pateikiami naujausi duomenys apie Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto asmeninio rinkinio knygas Vilniaus universiteto bibliotekoje. Iki šiol apie jas rašę autoriai neišsiaiškino visų viršelių puošybai panaudotų įspaudų, nenustatė šių knygų įrišimo vietų, neatskleidė visų jose esančių provenienciją. Siekiant užpildyti šias žinių apie Žygimanto Augusto knygas Vilniaus universiteto bibliotekoje spragas,* de visu *buvo ištirti čia saugomų šio karaliaus asmeninės bibliotekos knygų viršeliai, aprašant visus juose rastus puošybos elementus. Iš naujo suregistruoti ir knygų nuosavybės ženklai. Aprašant ir sutikrinant šias knygas su kitais egzemplioriais, esančiais įvairiose pasaulio bibliotekose, buvo nustatytas VU bibliotekoje saugomų fizinių knygų (14) ir konvoliutuose esančių leidinių (21) skaičius. Patikslintas 1 knygos pavadinimas, 2 knygų leidimo duomenys, suregistruotos ankstesnių autorių nepaminėtos 8 proveniencijos. Aprašant viršelius, įspaudams juose suteikti sąlyginiai pavadinimai. Aptiktos tam tikros sąsajos tarp superekslibrisų, knygų įrišimo metų ir knygrišių panaudotų ruležių bei pavienių įspaudų, taip pat ir kitų puošybos elementų leido padaryti pagrįstą išvadą, kad iš 14 VU*

Received: 2019 11 07. **Accepted:** 2020 04 22
Copyright © 2020 Sondra Rankelienė. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access journal distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

bibliotekoje esančių Žygimanto Augusto kolekcijos knygų 8 buvo įrištos Krokuvoje, 5 – Vilniuje dirbusių knygrišių, 1 perrišta XVIII a. Krokuvoje ir Vilniuje dirbusių meistrų naudojamų įrankių identifikavimas leis nustatyti panašių XVI a. vid. knygų viršelių gamybos vietą.

Reikšminiai žodžiai: *Žygimanto Augusto biblioteka, Vilniaus universiteto biblioteka, proveniencijos, viršelio puošyba, Žygimanto Augusto superekslibrisas, Vilniaus knygrišiai, Krokuvos knygrišiai, ruletės įspaudai, pavieniai įspaudai, ornamentiniai įspaudai.*

The Books of Sigismund II Augustus in Vilnius University Library: Decorations of Book Covers and New Data about Provenances

Summary. *In this article, the latest data about the personal book collection items of King of Poland and Grand Duke of Lithuania Sigismund II Augustus in Vilnius University (VU) Library are presented. The authors that have been doing research on these books have not ascertained all of the embossed images that were used for cover decoration and have not identified the locations of where these books were bound and have not disclosed all of the provenances. In order to amend the lack of knowledge about the books of Sigismund II Augustus in VU library, the book covers of the King's personal library were reviewed de visu and decorative ornaments were described. The ownership signs of the books were registered once again. While describing and comparing these books with the copies in various libraries of the world, the number of physical books (14) and publications in composite volumes (21) kept in VU library was assessed. The name of one book and a publisher's imprint of two books were specified, eight provenances that were not mentioned by previous authors were registered. While describing book covers, the embossed images were given provisory names. Connections between the supralibros, dates of binding, decorative wheels, single embossed images, and other decorative elements were detected and lead to a reasonable conclusion that eight out of fourteen books from the Sigismund II Augustus collection were bound in Kraków, five were bound by bookbinders in Vilnius, while one was rebound in the 18th century. The identification of tools used by craftsmen that worked in Kraków and Vilnius will allow to ascertain the manufacturing location of similar book covers made in the middle of the 16th century.*

Keywords: *Library of Sigismund Augustus, Vilnius University Library, provenances, cover decoration, supralibros, bookbinders of Vilnius, bookbinders of Kraków, roulette embossing, singular embossing, ornamental embossing.*

Apie Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto asmeninę biblioteką, jos turinį, likimą ir šiuo metu žinomus išlikusius egzempliorius yra parašyta daug straipsnių, tyrinėjančių šios bibliotekos viršelio puošybą, proveniencinius ženklus, sudaryti išlikusių knygų katalogai. Visgi, šios karališkos bibliotekos likučiai Vilniaus universiteto bibliotekoje (toliau – VU bibliotekoje) ir vėl kelia tam tikrų klausimų. Neaiškumų išlieka po išsamių ir kruopščiai parengtų šią biblioteką tyrinėjančių lietuvių ir užsienio autorių veikalų. Vienas pirmųjų Lietuvos autorių, nagrinėjusių Žygimanto Augusto asmeninės bibliotekos knygų likimą ir kiek plačiau – jų viršelius, įrišimo vietas ir įrodžiusių, kad dalis šių knygų buvo įrištos Vilniuje, – Edmundas Laucevičius[1]. Nurodęs Lietuvos bibliotekose[2] išlikusių šio karališko rinkinio knygų skaičių (14)[3], E. Laucevičius vis dėlto aiškiai neišskiria Vilniaus ir Krokuvos knygrišių naudotų įrankių ir jais padarytų įspaudų knygų kietviršiuose.

Vinco Kisarausko[4] Lietuvos knygos ženklų kataloge išsamiai pristatyti tik Žygimanto Augusto superekslibrisai, išskiriama, kuriems iš jų spaudai buvo gaminti Krokuvos, o kuriems – Vilniaus meistrų, bet nėra aiškiai įvardyta, kuriuose miestuose buvo įrištos visos šiuo metu Lietuvoje išlikusios Žygimanto Augusto rinkinio knygos.

Vienos svarbiausių Žygimanto Augusto bibliotekos tyrinėtojų, lenkų autorės Alodios Kaweckos-Gryczowos[5] išlikusių šių knygų kataloge daug informacijos tyrinėjantiems šių knygų viršelius suteikia juose rastų įspaudų trynių iliustracijos. Jose pirmą kartą išaiškinami ir sunumeruojami rulečių bei pavieniai ornamentiniai įspaudai, rasti Žygimanto Augusto bibliotekos knygose. Įsivėlusios kelios skaičių klaidos rodyklėje nesutrukdo atrinkti galutinio VU bibliotekoje esančių Žygimanto Augusto knygų skaičiaus, tik neteisingai nurodyti vienos knygos leidimo duomenys suklaidina tyrinėtojus, nustatant pavadinimų skaičių. Todėl Almos Braziūnienės straipsniuose[6] patikslintas Lietuvoje išlikusių

1 LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*. Vilnius, 1976, p. 111–117.

2 E. Laucevičius šį skaičių priskiria visoms Lietuvos bibliotekoms, nors šiuo metu yra žinoma, kad vien tik VU bibliotekoje yra 14 Žygimanto Augusto knygų.

3 LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*, p. 114.

4 KISARAUSKAS, Vincas. *Lietuvos knygos ženklai, 1518–1918*. Vilnius, 1984, p. 168–174.

5 KAWECKA-GRYCZOWA, Alodia. *Biblioteka ostatniego Jagiellona*: pomnik kultury Renesansowej. Wrocław ir kt., 1988.

6 BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kelios pastabos dėl Žygimanto Augusto knygų Vilniaus universiteto bibliotekoje. *Knygotyra*, 1997, t. 33, p. 181–186; BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kas nauja apie

Žygimanto Augusto bibliotekos knygų skaičius (14) yra teisingas, o nurodomas konvoliutuose esančių pavadinimų skaičius (20)[7] – klaidinantis. Tame pačiame straipsnyje[8] aptartos ir VU bibliotekos šių karališkų knygų proveniencijos. Vis dėlto nebuvo pastebėti keli svarbūs provenienciniai ženklai, o tai sudarė sąlygas pateikti klaidinančias išvadas apie kai kurių Žygimanto Augusto knygų kelią iki VU bibliotekos.

Pagrindinėse Sankt Peterburgo bibliotekose šiuo metu saugomų Žygimanto Augusto bibliotekai kadaise priklausiusių knygų kolekcijų tyrinėtojų Jelenos Saveljevos[9], Marijos Tkachenko ir Marijos Bryndos[10] parengtuose šių knygų kataloguose esanti informacija apie superekslibrisus ir kitus viršelio puošybos elementus ir ypač – M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge pateiktos trynių iliustracijos leidžia dar geriau išsiaiškinti skirtumus tarp Vilniaus ir Krokuvos knygrišių darbų. Vis dėlto ir pastarieji du katalogai neleidžia susidaryti išsamaus Žygimanto Augusto asmeninės bibliotekos knygų viršeliuose randamų įspaudų vaizdo.

Taigi, aptartuose kataloguose ir straipsniuose apie Žygimanto Augusto biblioteką, išsiskiriančius jos knygų viršelius, šios bibliotekos knygose atrastus nuosavybės ženklus, taip pat išsklaidyto rinkinio knygų klajonių po Europą studijose nėra susistemintos ir vienoje vietoje esančios visos informacijos apie VU bibliotekoje saugomą šios karališkos bibliotekos dalį. Tikriausiai dėl to, kad iki šiol nebuvo atskiro VU bibliotekoje saugomų Žygimanto Augusto knygų sąrašo[11], ankstesniuose tyrinėtojų darbuose yra įsivėlę keletas netikslumų. Tai, kad

Žygimanto Augusto bibliotekos paveldą Sankt Peterburge. *Senoji Lietuvos literatūra*, 2018, t. 45, p. 219–229 [žiūrėta 2019 m. spalio 22 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.llti.lt/failai/SLL45-219-229.pdf>; BRAZIŪNIENĖ, Alma. Senųjų asmeninių Lietuvos bibliotekų tyrimai: status quo. *Bibliotheca Lituana*, 2012, t. 2: Atminties institucijų rinkiniai, p. 33–65.

7 BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kelios pastabos dėl Žygimanto Augusto knygų Vilniaus universiteto bibliotekoje, p. 181.

8 Ten pat, p. 182–183.

9 SAVEL'EVA, Elena. *Knigi iz biblioteki pol´skogo korolya Sigizmunda II Avgusta*: katalog / Biblioteka Rossiiskoi akademii nauk ; sudaryt. E. A. Savel'eva. Sankt-Peterburg: BAN, 1994. 148, [2] p.

10 TKACHENKO, Maria I.; BRYNDA, Maria. *Catalogue of books from the Library of Sigismund II Augustus, King of Poland in the collection of the National Library of Russia in Saint Petersburg = Katalog knig iz biblioteki korolya Sigizmunda Avgusta v fondakh Rossiiskoi nacional´noi biblioteki v Sankt-Peterburge = Katalog książek z biblioteki króla Zygmunta II Augusta w zbiorach Rosyjskiej Biblioteki Narodowej w Sankt Petersburgu*. Warszawa, 2015. 198, [1] p., [10] iliustr. lap.

11 Abėcėlinis Žygimanto Augusto bibliotekos sąrašas yra pateiktas priede straipsnio pa-

informacija apie Lietuvoje esančias šio karaliaus bibliotekos knygas yra vis dar aktuali, rodo nuolat gaunamos užklausos apie Žygimanto Augusto knygų VU bibliotekoje skaičių. Todėl šio tyrimo objektu tapo VU bibliotekos Žygimanto Augusto asmeninio rinkinio knygos, jų viršelių puošyba ir proveniencijos. Straipsnyje bus siekiama nustatyti visus Žygimanto Augusto bibliotekos knygų, esančių VU bibliotekoje, viršelių puošybos elementus, atrasti dėsningumus ir išaiškinti knygų įrišimo vietas, tam tikrų knygrišių naudotus įrankius ir jų kurtų viršelių puošybos ypatumus, taip pat – suregistruoti visas iki šiol nenustatytas proveniencijas ir, tuo pasinaudojus, pasistengti atkurti kai kurių Žygimanto Augusto bibliotekos knygų kelią iki dabartinės jų saugojimo vietos – VU bibliotekos. Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, visos šio rinkinio knygos buvo peržiūrėtos *de visu*, sudarytas tikslus jų bibliografinis aprašas, išsamiai aprašyta viršelių puošyba, būklė ir kiti ypatingi požymiai. Suregistruotos visos šiose knygose aptiktos proveniencijos[12], net jei tai – tik išlikę senieji įvairių bibliotekų šifrai.

Svarbia tyrimo dalimi tapo VU bibliotekoje išlikusių Žygimanto Augusto bibliotekos knygų viršeliai, jų puošybos detalės: rulečių, pavieniai ornamentiniai įspaudai, nugarėlės, segtuvai. Visi Žygimanto Augusto knygose rasti įspaudai buvo fotografuojami, jiems suteikiami sąlyginiai pavadinimai, susiję su svarbiausiu arba išskirtiniu kiekvieno konkretaus įspaudo požymiu. Surinkti duomenys apie viršeliuose rastus įspaudus buvo sukelti į lentelę, jie buvo suskaičiuoti ir aprašyti, nustatyti išryškėję dėsningumai. Būtent tai leido priskirti tam tikrą Žygimanto Augusto bibliotekos knygos viršelio įspaudą konkrečiam Vilniaus arba Krokuvos knygrišiui. Straipsnyje visi įspaudai, suskirstyti pagal jų rūšį – superekslibrisai, rulečių, pavieniai įspaudai, taip pat ir nugarėlės bei atskiras viršelių puošimo elementas – segtuvai, pateikiami sąlyginių pavadinimų abėcėlės tvarka. Įspaudai aprašomi, nurodant jų buvimo viršelyje vietą, pateikiami fotografuoti vaizdai[13].

Taigi, tik suregistravus visas Žygimanto Augusto asmeninio rinkinio knygų, išlikusių VU bibliotekoje, proveniencijas, šių knygų viršeliuose aptiktus įspaudus, nugarėles ir segtuvus bei sukėlus duomenis į lenteles, ne tik atsirado

baigoje. Bibliografinis knygų aprašas šiame sąraše pateikiamas sutrumpintas. Išsamų kiekvienos knygos aprašą galima rasti VU bibliotekos elektroniniame kataloge. Prieiga per internetą: <https://virtualibiblioteka.vu.lt/primo-explore/search?vid=VU&lang=lt_LT>.

12 Dėl anksčiau įsivėlusių klaidų šiame tyrime nebuvo atsižvelgiama į ankstesnius kitų autorių pateiktus VU bibliotekos Žygimanto Augusto bibliotekos knygų proveniencijų aprašymus.

13 Sąmoningai atsisakyta trynių iliustracijų, nes ne visi įspaudai knygų viršeliuose yra išlikę itin gilūs ir geros kokybės, o tai būtina norint gauti aiškiai matomas trynes.

galimybė ištaisyti kai kurias per ilgus metus straipsniuose kartojamas klaidas bei netikslumus apie šio rinkinio knygas bei jų istorinį kelią iki dabartinės VU bibliotekos, bet ir papildyti žinias apie tai naujais duomenimis. Tikėtina, kad svarbiausi šio tyrimo rezultatai – nustatyta Krokuvoje ir Vilniuje XVI a. vid. dirbusių knygrišių naudotų viršelių įspaudų priklausomybė konkrečiam knygrišiui – atvers daugiau galimybių išsiaiškinti kitų panašiais viršelių įspaudais puoštų XVI a. vidurio knygų įrišimo vietas.

ŽYGIMANTO AUGUSTO BIBLIOTEKOS KNYGŲ VIRŠELIAI VILNIAUS UNIVERSITETO BIBLIOTEKOJE

Nors Žygimanto Augusto bibliotekos knygų viršeliai minėtuose kitų tyrinėtojų veikaluose jau buvo aprašyti, vis dėlto iki šiol šio karaliaus rinkinio VU bibliotekoje esančių knygų viršelių puošyba išsamiai atskirai aprašyta nebuvo. Straipsnio pabaigoje pateiktame priede „Žygimanto Augusto bibliotekos knygų, esančių VU bibliotekoje, abėcėlinis sąrašas“[14] šalia bibliografinio knygų aprašo ir suregistruotų proveniencijų yra „Pastabų“ sritis, kurioje pateikiami išsamūs duomenys apie kiekvienos knygos išvaizdą, fizinę būklę ir kitus ypatingus, tik tam egzemplioriui būdingus požymius, atsiradusius per laiką, knygai keliaujant nuo spaustuvės per knygrišių, savininkų ir skaitytojų rankas iki mūsų dienų, kai jos atsiranda jau VU bibliotekos saugyklose. Siekiant ne tik

14 Patikslinamas Žygimanto Augusto knygų, kurios yra VU bibliotekoje, pavadinimų skaičius: 21-as veikalas, įrištas 14-oje fizinių knygų, kurių vienoje (sąrašo nr. 17) kartu yra įrišti 1–4 tomai. Skaičius pasikeitė, nes, sudarant VU bibliotekoje išlikusių Žygimanto Augusto knygų sąrašą, nustatyta, kad iš 14 fizinių knygų trys yra konvoliutai (sąrašo pozicijų nr. 1 ir 2, šifrai: II 4703–4704; sąrašo nr. 5 ir 9, šifrai: II 4707a–b; sąrašo nr. 8, 10, 14, 16, 18 ir 20, šifrai: II 4708–4712a). Iš viso pavadinimų yra 21, o ne 20, kaip buvo teigiama anksčiau. Taip atsitiko dėl to, jog A. Kaweckos-Gryczowos kataloge 543 pozicijoje pažymėta Alberto Didžiojo (Albertus Magnus, apie 1193–1280) knyga „Parva naturalia“ (sąrašo nr. 1) yra įrašyta kaip šio autoriaus raštų rinktinės „Opera“ ketvirtasis tomas. Patikrinus kituose Europos bibliotekų kataloguose (buvo rasti egzemplioriai Vokietijos valstybinėje bibliotekoje: <http://stabikat.de/>; Šveicarijos bibliotekų jungtiniame kataloge: <https://www.swissbib.ch/>; Prancūzijos universitetų bibliotekų jungtiniame kataloge: <http://www.sudoc.fr/166053570>) tampa aišku, kad „Parva naturalia“ juose žymima kaip atskira knyga. Dar vienas patikslinimas – viena Žygimanto Augusto bibliotekos knyga (sąrašo nr. 17) Vilniaus universiteto bibliotekai buvo padovanota 1970 m. Lvovo universiteto bibliotekos. Iš tikrųjų – tai nėra Bartolomėjaus Socino veikalų leidybinis konvoliutas, leistas 1542–1543 m. (žr. BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kelios pastabos dėl Žygimanto Augusto knygų Vilniaus universiteto bibliotekoje, p. 185). Tai – šio autoriaus „Raštų“ keturi tomai, išleisti 1543 m. Lione Žako Džiuntos (Jacques Giunta, 1486–1546) spaustuvėje ir įrišti viena knyga.

aprašyti, bet ir parodyti visus viršelių įspaudus, kurie buvo aptikti VU bibliotekoje saugomose Žygimanto Augusto knygose, sudarytas visų knygų viršelių įspaudų – superekslibrisų, rulečių bei pavienių ornamentinių įspaudų, taip pat ir nugarėlių bei segtuvų sąrašas su nuorodomis, kuriose knygose šie įspaudai ir kiti požymiai buvo aptikti. Šalia įspaudų aprašymų yra pateikiamos nuorodos į E. Laucevičiaus, V. Kisarausko, A. Kaweckos-Gryczowos ir M. Tkachenko bei M. Bryndos veikaluose nurodytus ir aprašytus atitinkamus įspaudus arba užsiminta, kad juose atitikmenų su VU bibliotekoje užfiksuotais įspaudais nėra. Kiekvienam skirtingam superekslibrisui bei įspaudui buvo suteiktas sąlyginis pavadinimas pagal kokį nors ryškiausią superekslibriso ar įspaudo požymį. Taip padaryta dėl to, kad, vos tik perskaičius įspaudo pavadinimą, jis iš karto asocijuotųsi su tam tikru vaizdu. Anksčiau minėtuose veikaluose įspaudai dažniausiai buvo numeruojami, žymimi skaičiais ir raidėmis, todėl, knygos apraše pamačius skaičių, nurodantį superekslibriso arba ruletės numerį, jis nesusisieja su jokiu vaizdu ir, norint sužinoti, kokiu konkrečiai įspaudu puoštas viršelis, tenka atsiversti iliustracijų lapus. Šiame straipsnyje sąlyginiai pavadinimai, sudaryti ne iš įspaude esančio teksto, rašomi pagal dabartinės lietuvių kalbos gramatikos taisykles. Įspaudų pavadinimai, sudaryti pagal juose esantį tekstą – rašomi didžiosiomis raidėmis ir atkartojant įspaudų teksto ypatybes. Įspaudų, nugarėlių ir segtuvų aprašymai toliau pateiktame tekste grupuojami taip: superekslibrisai, rulečių įspaudai, pavieniai ornamentiniai įspaudai, nugarėlės, segtuvai. Šių grupių viduje aprašymai pateikiami sąlyginių pavadinimų abėcėlės tvarka.

Reikia paminėti tai, kad toliau šiame straipsnyje užrašytas knygų skaičius, aptariant ypatingas jų savybes arba viršelius, taip pat ir knygos nuosavybės ženklus, yra tik fizinių leidinių skaičius, nekreipiant dėmesio į konvoliutuose esamų knygų pavadinimų skaičių.

Superekslibrisai. Vilniaus universiteto bibliotekoje esančiose Žygimanto Augusto bibliotekos knygose iš viso užfiksuoti 4 skirtingi superekslibrisai[15].

15 M. Tkachenko ir M. Brynda pateikia 8 Žygimanto Augusto bibliotekos superekslibrisų pavyzdžius, V. Kisarauskas mini jų buvus daugiau nei 10. Superekslibrisų įspaudai gali būti auksuoti arba aklieji. Auksavimas šiame straipsnyje aprašomas pagal pateiktą iliustraciją.

1 ILIUSTR. Superekslibrisas „Angeliukas“ (II 1768$_{/1–4}$)

„Angeliukas“[16] (∅ 82 mm; sąrašo nr. 2–4, 7, 17) – arba didysis superekslibrisas[17]: viršutiniame kietviršyje įspaustas paauksuotas Žygimanto Augusto herbas – renesansinis apvalus augalinių ornamentų vainikas, viršuje ir apačioje surištas kaspinėliais. Jo viduje skydai: viename iš jų Lenkijos herbas – Erelis, kurį apsivijusi raidė „S“ su viduryje esančia raide „A“, kitame – LDK herbas – Vytis. Virš skydų – karaliaus karūna ir didžiojo kunigaikščio kepurė. Tarp karūnų – sparnuotas angeliukas, apačioje tarp skydų – vaza su gėle. M. Tkachenko ir M. Brynda nurodo, kad šį superekslibrisą 1547–1555 m. įrišdami Žygimanto Augusto bibliotekos knygas naudojo Krokuvos knygrišiai[18] Dovydas (Dawid, veikė 1547–1555) ir Georgas Mioleris (vok. Georg Möller; lenk. Jerzy Moeller, veikė apie 1520–1570)[19]. Vilniaus universiteto bibliotekoje yra penkios knygos, kurios pažymėtos šiais superekslibrisais, įrištos 1550 (sąrašo nr. 2, 4, 17) ir 1555 m. (sąrašo nr. 3 ir 7)[20].

16 KAWECKA-GRYCZOWA, Alodia. *Biblioteka ostatniego Jagiellona*, iliustr. 27. TKACHENKO, Maria I.; BRYNDA, Maria. *Catalogue of books from the Library of Sigismund II Augustus, King of Poland in the collection of the National Library of Russia in Saint Petersburg*, iliustr. Supralibros 2. Toliau šie katalogai bus nurodomi sutrumpintai: KAW (Kawecka-Gryczowa) ir TKA (Tkachenko).

17 KISARAUSKAS, Vincas. *Lietuvos knygos ženklai, 1518–1918*, p. 169–170, poz. nr. 869.

18 TKA, p. 34.

19 PŁASZCZYŃSKA-HERMAN, Katarzyna. Łukasz ze Lwowa – jego związki z introligatorem Jerzym Moellerem i nietypowy pomysł na superekslibris. In *Introligatorzy i ich klienci = Bookbinders and their Customers*. Toruń, 2017, p. 99.

20 Superekslibrisu „Angeliukas“ buvo pažymėtas ir 1549 m. Krokuvoje įrištas Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje esantis trijų knygų konvoliutas Simplicijaus Ki-

2 ILIUSTR. Superekslibrisas „Suglausti skydai“ (BAV 70.4.4)

„Suglausti skydai“[21] (∅ 53 mm; sąrašo nr. 5, 12, 21) – arba mažasis superekslibrisas[22]: viršutiniame kietviršyje įspaustas Žygimanto Augusto buvęs paauksuotas herbas – renesansinis apvalus augalinių ornamentų vainikas. Jo viduje suglausti skydai, viename iš jų Lenkijos herbas – Erelis, kurį apsivijusi raidė „S“ su viduryje esančia raide „A“, kitame LDK herbas – Vytis. Virš skydų – karaliaus karūna ir didžiojo kunigaikščio kepurė. M. Tkachenko ir M. Brynda nurodo, kad taip pat ir šį superekslibrisą 1547–1555 m. įrišdami Žygimanto Augusto bibliotekos knygas naudojo jau anksčiau minėti Krokuvos knygrišiai Dovydas ir Georgas Mioleris. Superekslibrisas „Suglausti skydai“ kartu su superekslibrisu „Angeliukas“ yra laikomi seniausiais knygos nuosavybės ženklais, naudotais įrišant Žygimanto Augusto knygas. Jie buvo naudojami nuo 1547 m.[23] Šiuo superekslibrisu pažymėtos VU bibliotekoje esančios 3 Žygimanto Augusto knygos buvo įrištos 1547 (sąrašo nr. 12), 1551 (sąrašo nr. 5) ir 1554 m. (sąrašo nr. 21).

liliečio (?–549), Anicijaus Manlijaus Severino Boecijaus (480–524) ir Amonijaus Hermejo (V a.) graikiškų komentarų įžymaus graikų filosofo Aristotelio (384–322 pr. Kr.) veikalams lotyniški vertimai. Visi trys veikalai buvo išspausdinti 1541–1544 m. Venecijoje veikusioje J. Skoto spaustuvėje. Pagal: *Žygimanto Augusto biblioteka* [žiūrėta 2020 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://proveniencijos.lnb.lt/zygimanto-augusto-biblioteka/>.

21 KAW 25; TKA Supralibros 1.

22 KISARAUSKAS, Vincas. *Lietuvos knygos ženklai, 1518–1918*, p. 170–171, poz. nr. 871.

23 WAGNER, Arkadiusz. *Superekslibris Polski*: Studium o kulturze bibliofilskiej i sztucie od średniowiecza do połowy XVII wieku. Toruń, 2016, p. 214.

„MAG DVX“[24] (∅ 62 mm; sąrašo nr. 11, 15–16) – viršutiniame kietviršyje auksuotas Žygimanto Augusto herbo įspaudas: apvaliame rėmelyje įspaustas tekstas „SIGISMVNDVS AVGVSTVS REX POLONIE MAG DVX LITVANI“. Jo viduje – du viršutiniais kampais suglausti skydai. Viename iš jų Lenkijos herbas – Erelis, kurį apsivijusi raidė „S“, kitame LDK herbas – Vytis. Virš skydų – karaliaus karūna ir augaliniai rūtų ornamentai, iš kurių apačioje susiformuoja raidė „A“[25]. E. Laucevičius teigia, jog šis Žygimanto Augusto superekslibrisas buvo pagamintas Vilniaus pinigų kalykloje[26] dirbusio auksakalio. Šiuo superekslibrisu pažymėtos VU bibliotekoje esančios Žygimanto Augusto knygos buvo įrištos 1557 (sąrašo nr. 15), 1559 (sąrašo nr. 16) ir 1560 m. (sąrašo nr. 11). Kaip teigia Žygimanto Augusto bibliotekos viršelius tyrinėję mokslininkai, visos knygos, kurios buvo įrištos 1557–1563 m., buvo rišamos Vilniuje dirbusių dviejų nežinomų[27] knygrišių.

3 ILIUSTR. Superekslibrisas „MAG DVX“ (BAV 47.5.6)

„MAGNVS DVX“[28] (∅ 73 mm; sąrašo nr. 13, 19) – viršutiniame kietviršyje aklasis Žygimanto Augusto herbo įspaudas: apvaliame rėmelyje įspaustas tekstas „SIGISMVNDVS AVGVSTVS REX POLONIE MAGNVS DVX LITVANIE“.

24 KAW 31; TKA Supralibros 6.

25 KISARAUSKAS, Vincas. *Lietuvos knygos ženklai, 1518–1918*, p. 169, poz. nr. 866.

26 LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*, p. 114, poz. nr. 577.

27 TKA, p. 34–35.

28 KAW 28; TKA Supralibros 3.

Rėmelio viduje – suglausti skydai, viename iš jų Lenkijos herbas – Erelis, kurį apsivijusi raidė „S“, kitame LDK herbas – Vytis. Virš skydų – karaliaus karūna ir augaliniai rūtų ornamentai, iš kurių apačioje susiformuoja raidė „A“[29]. E. Laucevičius mano, jog spaudas šiam Žygimanto Augusto superekslibrisui buvo pagamintas Vilniaus pinigų kalykloje[30], teigdamas, kad šio superekslibriso viršuje pasibaigus tekstui yra įspaustas trilapis Vilniaus monetų kalyklos ženklas. LDK numizmatikos tyrinėtojas Stanislovas Sajauskas savo straipsnyje apie lietuviškų monetų ypatumus nenurodo jokio panašaus trilapio ženklo, kurį būtų įspaudęs Vilniaus pinigų kalyklai dirbęs meistras. Trilapis, kaip meistro ženklas, tik gerokai kitoks nei Žygimanto Augusto superekslibrise, anot šio autoriaus, buvo naudojamas Petro Platinos[31] 1569–1593 m. Taip pat ir lenkų superekslibrisų tyrinėtojas Arkadiuszas Wagneris laikosi nuomonės, jog tai tik paprasčiausias dekoratyvus elementas, auksakalio įdėtas tam, kad užpildytų likusią tuščią vietą be teksto[32]. Tuo labiau, kad anksčiau šiame straipsnyje aprašytame panašiame superekslibrise „MAG DVX“ su trumpesniu tekstu aplink herbus, E. Laucevičiaus taip pat priskirtame Vilniaus pinigų kalykloje dirbusiam meistrui, jokio trilapio nėra. Superekslibrisu „MAGNVS DVX“ pažymėtos

4 ILIUSTR. Superekslibrisas „MAGNVS DVX“ (II 4716)

29 KISARAUSKAS, Vincas. *Lietuvos knygos ženklai, 1518–1918*, p. 168–169, poz. nr. 865.

30 LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*, p. 115, poz. nr. 581.

31 SAJAUSKAS, Stanislovas. Simboliai Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės monetose. *Pinigų studijos*, 2007, nr. 2, p. 59–70 [žiūrėta 2019 m. spalio 30 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.lb.lt/uploads/documents/docs/publications/sajauskas_3.pdf>.

32 WAGNER, Arkadiusz. *Superekslibris Polski*, 2016, p. 239.

VU bibliotekoje esančios Žygimanto Augusto knygos buvo įrištos 1559 (sąrašo nr. 13) ir 1560 m. (sąrašo nr. 19).

Dar vienas pastebėjimas: nors M. Tkachenko ir M. Brynda teigia[33], kad visi Žygimanto Augusto superekslibrisai tiek viršutiniame, tiek ir apatiniame kietviršyje buvo auksuojami, bet VU bibliotekoje viena knyga (sąrašo nr. 13) su superekslibrisu „MAGNVS DVX“ yra be jokių buvusio auksavimo požymių abiejuose kietviršiuose, kaip ir kitoje knygoje (sąrašo nr. 15) – su superekslibrisu „MAG DVX“ – viršutiniame kietviršyje nėra jokio buvusio auksavimo ženklo.

Ruletės. VU bibliotekoje esančiose Žygimanto Augusto bibliotekos knygose iš viso užfiksuota 12 skirtingų ruletčių[34] įspaudų.

„Antika“[35] (portretų ∅ 15 mm; sąrašo nr. 17) – ruletė su nedideliais antikinių herojų portretais, aplink kuriuos matomi jų vardai: „ENEVS“, „HELENA“, „PENELO“, „HECTOR“. Virš portreto su vardu „ENEVS“ matoma įspausta ir data: „1542“. Portretai vienas nuo kito atskirti raitytais renesansiniais augaliniais ornamentais. Šios ruletės įspaudais papuošta viena Krokuvoje 1550 m. įrišta knyga su Žygimanto Augusto superekslibrisu „Angeliukas“.

5 ILIUSTR. Ruletės įspaudai su tekstu: „PENEL // O“, „HELE // NA“, „HECTO // R“, „ENE // VS“ (II 1768$_{/1–4}$)

„Augalai“[36] (plotis 12 mm; sąrašo nr. 17). Ši ruletė, susidedanti iš lapų ir įvairių žiedų kompozicijos, vienintelėje VU bibliotekoje esančioje Žygimanto

33 TKA, p. 34.

34 M. Tkachenko ir M. Brynda pateikia 24 Žygimanto Augusto bibliotekos knygose aptiktų ruletčių įspaudų pavyzdžius.

35 KAW 37; TKA Rolls 6.

36 Nenurodyta A. Kaweckos-Gryczowos kataloge; TKA Rolls 2.

Augusto rinkinio knygoje (įrišta 1550 m. Krokuvoje) panaudota ne visa. Ne visu šios ruletės įspaudu papuoštos tik virš ir po superekslibrisu „Angeliukas“ esančios tuščios vietos. Trūksta didžiosios dalies ruletės piešinio, todėl ją labai sunku palyginti su kitų tyrinėtojų veikaluose pateiktais ruletčių įspaudais.

6 ILIUSTR. Ruletės įspaudas „Augalai“ (II 1768$_{/1-4}$)

7

8

7 ILIUSTR. Ruletės įspaudas „EGO SVM PA“(II 4701)

8 ILIUSTR. Ruletės įspaudas „EGO SVM PA 1545“ (BAV 47.5.6)

„EGO SVM PA“[37] (vieno siužeto aukštis 57 mm, plotis 18 mm; sąrašo nr. 7) – ruletė su Jėzaus Kristaus atvaizdais, po kuriais įspaustas tekstas: „SALVATOR“, „EGO SVM PA[stor]“, „SVR ET VAL[e]“. Šia rulete puoštas Žygimanto Augusto bibliotekos knygos su superekslibrisu „Angeliukas“, įrištos 1555 m. Krokuvoje, viršelis.

37 KAW 44; TKA Rolls 11.

Kitas labai panašus į prieš tai apibūdintą šios ruletės variantas **„EGO SVM PA 1545“**[38] (vieno siužeto aukštis 54 mm, plotis 17 mm; sąrašo nr. 11, 16) – ruletė su Jėzaus Kristaus atvaizdais, po kuriais tekstas taip pat nežymiai skiriasi nuo prieš tai apibūdintos ruletės teksto: „SALVATOR“, „EGO SVM PA[stor]“, „SVR ET VA[le]“. Virš Kristaus atvaizdo su tekstu „EGO SVM PA“ arkos išlenkime įspausta data: „1545“. VU bibliotekoje šiuo metu yra dvi knygos, puoštos rulete „EGO SVM PA 1545“, įrištos 1559 (sąrašo nr. 16) ir 1560 m. (sąrašo nr. 11), pažymėtos superekslibrisu „MAG DVX“. M. Tkachenko ir M. Bryndos teigimu[39], šią ruletę naudojo Vilniaus antrasis knygrišys.

9

10

9 ILIUSTR. Ruletės įspaudas „Evangelistai“ (II 1789)

10 ILIUSTR. Data virš „MARCVS“ (II 1789)

„Evangelistai“[40] (vieno siužeto aukštis 41 mm, plotis 19 mm; sąrašo nr. 15) – ruletė su evangelistų biustais po arkomis. Po evangelistų atvaizdais yra įspaustas tekstas „LVCAS“, „MARCVS“, „IOANNES“, „MATHEVS“, „SALVATOR“ ir data „1545“ su atvirkščiai įrašytu „4“ virš Marko atvaizdo. M. Tkachenko ir M. Brynda teigia, kad iš Vilniuje dirbusių dviejų nenustatytų

38 KAW 45; TKA Rolls 12.

39 TKA, p. 35.

40 KAW 42; TKA Rolls 10.

knygrišių šią ruletę naudojo antrasis knygrišys[41]. Ir ši knyga su įrišimo metais „1557“ bei superekslibrisu „MAG DVX“ tikrai galėjo būti įrišta Vilniuje. Tai papildo ir E. Laucevičiaus teiginį, kad ši ruletė buvo naudota Vilniuje apie 1560–1564 m.[42] – paankstiname šios ruletės naudojimo Vilniuje metus: 1557–1564.

Reikėtų patikslinti ir duomenis apie šia rulete puoštą knygą, paskelbtus E. Laucevičiaus veikale apie Lietuvos knygų įrišimus[43] prie 577 iliustracijos. Jos aprašyme nurodyta, kad ruletė su evangelistais[44] ir data „1545“ buvo naudojama Vilniuje dirbusio knygrišio ir ji įspausta VU bibliotekoje esančioje Aurelijaus Augustino (Aurelius Agustinus, 354–430) komentarų Naujajam Testamentui knygoje (Basel, 1542, VUB II 4702$_{/2}$, sąrašo nr. 3) su apatiniame kietviršyje nurodytais įrišimo metais: 1563. Iš tikrųjų E. Laucevičiaus minimoje knygoje abiem kietviršiams papuošti panaudota vienintelė ruletė su portretais be jokio įspausto teksto[45]. Skiriasi nuo E. Laucevičiaus teiginio ir knygos įrišimo metai, kurie įspausti apatiniame kietviršyje po superekslibriso tekstu: 1555. O autoriaus paminėta ruletė su evangelistų portretais buvo panaudota visai kitoje knygoje, nei nurodoma minėtame jo veikale – Prokopijaus Gazėjaus (Procopius Gazaeus, 465–529) „Commentarii in octateuchum“ (Zürich, 1555, VUB II 1789, sąrašo nr. 15), ir ši knyga buvo įrišta 1557 m.

„IVSTICIA“[46] (vieno siužeto aukštis 55 mm, plotis 20 mm; sąrašo nr. 4) – siužetinė ruletė su tekstu: „IVSTICIA“, „PENTECOSTES“. Šios ruletės VU bibliotekoje saugomose Žygimanto Augusto knygose taip pat yra tik fragmentas. Jos dalis buvo panaudota tuščiai vietai virš ir po superekslibrisų abiejuose kietviršiuose užpildyti. Todėl viso šios ruletės piešinio ir jos tekstų neturime ir negalime palyginti su kitų autorių veikaluose pateiktomis ruletėmis. VU turima knyga su šia rulete buvo įrišta Krokuvoje 1550 m. ir pažymėta superekslibrisu „Angeliukas“.

„IDOLATRIA“[47] (vieno siužeto aukštis 38 mm, plotis 21 mm; sąrašo nr. 2, 7, 17) – siužetinė ruletė su tekstu: „IDOLATRIA“, „SCALA IACOB“, „II ISAAC“, „PRO LEGI…“. Visos trys knygos su šia rulete yra pažymėtos Žygimanto Augusto superekslibrisu „Angeliukas“ ir buvo įrištos Krokuvoje 1550 (sąrašo nr. 2, 17) ir 1555 m. (sąrašo nr. 7).

41 TKA, p. 35.

42 LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*, p. 114, poz. nr.: 577, 578, 584.

43 LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*, p. 114.

44 Šiame straipsnyje ši ruletė nurodoma pavadinimu „Evangelistai“.

45 Įspaudų sąraše ši ruletė nurodoma pavadinimu „Portretai“.

46 KAW 47; TKA Rolls 14.

47 KAW 46; TKA Rolls 13.

11 ILIUSTR. Ruletės įspaudas „IVSTICIA“ (BAV 53.3.2)

12 ILIUSTR. Ruletės įspaudai „IDOLATRIA“ su tekstu „PRO LEGI...“, „SCALA IACOB“, „II ISAAC“, „IDOLATRIA“ (II 4703–4704)

„Mūzos“[48] (vieno siužeto aukštis 35 mm, plotis 14 mm; sąrašo nr. 11, 15, 16) – ruletė su mūzų atvaizdais ir su tekstu: „TERPSICE“, „CALIOP“, „EVTERP“, „TALIA“ ir kt. Kadangi visos šia rulete puoštos knygos buvo įrištos 1557 (sąrašo nr. 15), 1559 (sąrašo nr. 16) ir 1560 m. (sąrašo nr. 11) ir pažymėtos Žygimanto Augusto superekslibrisu „MAG DVX“, o ši ruletė „Mūzos“ yra randama kartu su ruletėmis „EGO SVM PA 1545“ ir „Evangelistai“ (žr. 1 lentelę), kurias, pasak M. Tkachenko ir M. Bryndos, naudojo antrasis nežinomas Vilniaus knygrišys[49], galima teigti, kad ir ruletę „Mūzos“ bei superekslibrisą „MAG DVX“ taip pat naudojo šių autorių minimas antrasis Vilniaus knygrišys.

13 ILIUSTR. Ruletės įspaudai „Mūzos“ su tekstu „EVTERPE“, „TALIA“ (BAV 47.5.6)

„Petras ir Paulius 1539“[50] (vieno siužeto aukštis 47 mm, plotis 15 mm; sąrašo nr. 5, 12) – ruletė su šventųjų Petro ir Pauliaus, Jėzaus Kristaus atvaizdais po renesansinėmis arkomis. Po portretais matomas tekstas „PETR“, „PAVL“ ir data, įspausta po Jėzaus atvaizdu: „1539“. VU bibliotekoje yra dvi Žygimanto Augusto bibliotekos knygos, papuoštos šia rulete ir įrištos 1551 (sąrašo nr. 5) ir 1547 m. (sąrašo nr. 12). Jos pažymėtos tokiais pat superekslibrisais „Suglausti

48 KAW 39; TKA Rolls 8-2.

49 TKA, p. 35.

50 KAW 41; TKA Rolls 9a.

skydai“. Be to, abi jos dar papuoštos ir kita tokia pat rulete „Portretai“ (žr. 1 lentelę). Abi jos buvo įrištos to paties Krokuvoje dirbusio knygrišio.

Kitas ruletės variantas **„Petras ir Paulius 1540“**[51] (vieno siužeto aukštis 33 mm, plotis 14 mm; sąrašo nr. 2, 21) – labai panaši ruletė į anksčiau aptartąją su šventųjų Petro ir Pauliaus bei Jėzaus atvaizdais. Truputį skiriasi užrašytas tekstas po portretais: „PAVLVS“, „PETR“, „SALVATO“, data „1540“ yra įspausta virš Petro galvos esančiame arkos išlenkime, o ne po Jėzaus atvaizdu, kaip 1539 m. ruletėje. 1540 m. rulete papuoštos Žygimanto Augusto bibliotekos knygos buvo įrištos Krokuvoje 1550 (sąrašo nr. 2) ir 1554 m. (sąrašo nr. 21) bei pažymėtos superekslibrisais „Angeliukas“ (sąrašo nr. 2) ir „Suglausti skydai“ (sąrašo nr. 21). Galima papildyti E. Laucevičiaus teiginį, jog šią ruletę naudojo Krokuvos knygrišys, įrišdamas Žygimanto Augusto knygą 1552 m.[52] Iš tikrųjų, ši ruletė knygrišio buvo naudojama bent jau 1550–1554 m. (žr. 1 lentelę).

14

15

14 ILIUSTR. Ruletės įspaudas „Petras ir Paulius 1539“ (II 4714/2)

15 ILIUSTR. Ruletės įspaudas „Petras ir Paulius 1540“ (BAV 70.4.4)

„Portretai“[53] (portreto ∅ 16 mm; sąrašo nr. 3–5, 12–13) – tai nedideliais neįvardytų asmenų portretukais puošta ruletė su augalinių ornamentų papuo-

51 KAW 40; TKA Rolls 9.

52 LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*, p. 116, poz. nr. 590.

53 KAW 35; TKA Rolls 4.

šimais tarp jų, be jokio įspausto teksto. Su šios ruletės įspaudais VU bibliotekoje rastos 5 Žygimanto Augusto bibliotekos knygos, kurios buvo įrištos 1547 (sąrašo nr. 12), 1550 (sąrašo nr. 4), 1551 (sąrašo nr. 5), 1555 (sąrašo nr. 3), 1559 m. (sąrašo nr. 13). Po dvi iš jų pažymėtos superekslibrisais „Angeliukas“ (sąrašo nr. 3–4) ir „Suglausti skydai“ (sąrašo nr. 5, 12). Viena – superekslibrisu „MAGNVS DVX“ (sąrašo nr. 13). Atsižvelgiant į įrišimo metus (1559) bei panaudotą superekslibrisą („MAGNVS DVX“), galima daryti prielaidą, kad ruletė „Portretai“ buvo pervežta į Vilnių ir Vilniaus pirmojo knygrišio panaudota 1559 m., įrišant bent jau vieną Žygimanto Augusto bibliotekos knygą (sąrašo nr. 13).

16 ILIUSTR. Ruletės įspaudai „Portretai“ (BAV 53.3.2; II 4714/2)

„Reformatai“[54] (portreto ∅ 20 mm; sąrašo nr. 19) – ruletė su reformatų autorių portretais ir su įspaustais jų vardais aplink portretą: „D. MARTIN LVT“, „D. ERASM ROT“ ir kt. Vienintelė knyga, puošta šia rulete, buvo įrišta 1560 m. ir pažymėta Žygimanto Augusto superekslibrisu „MAGNVS DVX“. M. Tkachenko ir M. Bryndos teigimu, šią ruletę naudojo pirmasis Vilniuje dirbęs ir Žygimanto Augusto knygas įrišinėjęs knygrišys[55].

54 KAW 38; TKA Rolls 7.

55 TKA, 2015, p. 35.

17 ILIUSTR. Ruletės įspaudai „Reformatai“ su tekstu „D. // MARTIN // LVT“, D. ERASM // ROT“ (II 4706)

Pavieniai įspaudai. Vilniaus universiteto bibliotekoje esančiose Žygimanto Augusto bibliotekos knygose iš viso užfiksuotas 21 skirtingas pavienis ornamentinis įspaudas[56].

„Gėlė“[57] (įspaudo aukštis[58] 16 mm, plotis 15 mm; sąrašo nr. 7). Šis įspaudas įspaustas aplink superekslibrisą „Angeliukas“, veidrodžio kampuose, įrišant knygą Krokuvoje 1555 m.

18 19

18 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Gėlė“ (II 4701)

19 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Gėlė maža“ (II 4716)

56 M. Tkachenko ir M. Brynda pateikia 33 Žygimanto Augusto bibliotekos knygose aptiktų pavienių ornamentinių įspaudų pavyzdžius.

57 TKA Stamps 18.

58 Pastaba: visų pavienių įspaudų aukštis ir plotis matuojamas plačiausioje piešinio vietoje.

„Gėlė maža“[59] (įspaudo aukštis 10 mm, plotis 8 mm; sąrašo nr. 13). Šis įspaudas panaudotas knygoje, kurią įrišo Vilniaus pirmasis knygrišys 1559 m. Ornamentas puošia apatinio kietviršio superekslibriso veidrodį kampuose, viršuje ir apačioje. Šis ženklas galimai neužfiksuotas M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge[60].

„Gilė“[61] (įspaudo aukštis 13 mm, plotis 12 mm; sąrašo nr. 3, 4). Nors iš pirmo žvilgsnio šios dvi „Gilės“ vienodos, bet pažvelgus atidžiau matyti šioks toks nedidelis skirtumas: kitoks kepurėlės suraižymas, skiriasi lapelio forma. Gali būti, kad tie skirtumai atsirado dėl spaudo susidėvėjimo arba paties viršelio trinties į kažkokį paviršių. M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge yra pateiktas tik vienas „Gilės“ variantas. VU bibliotekoje yra tik dvi knygos su „Gilės“ įspaudu. Jos buvo įrištos Krokuvos knygrišio 1550 (sąrašo nr. 4) ir 1555 m. (sąrašo nr. 3) bei abi jos pažymėtos Žygimanto Augusto superekslibrisu „Angeliukas“.

20 ILIUSTR. Pavieniai įspaudai „Gilė“ (II 4702/2 ir BAV 53.3.2)

„Kampinis“[62] (spindulys 15 mm; sąrašo nr. 13, 19). Tai augalo su stiebu, lapais ir žiedynu ornamentas, apjuostas rantytu lanku. Šis viršutiniame kietviršyje superekslibriso veidrodžio kampuose esantis ornamentinis įspaudas rastas dviejose VU bibliotekoje esančiose Žygimanto Augusto knygose, pažymėtose superekslibrisu „MAGNVS DVX“, kurios buvo įrištos 1559 (sąrašo nr. 13) ir 1560 m. (sąrašo nr. 19) Vilniuje dirbusio pirmojo knygrišio.

59 Neužfiksuota Tkachenko kataloge arba TKA Stamps 25 [?].

60 Dėl to, kad įspaudas labai mažas ir apsitrynęs, o minėtuose kataloguose yra pateiktos tik ornamentų trynių iliustracijos, labai sunku tiksliai nustatyti, ar ornamentas „Gėlė maža“ VU bibliotekos knygoje sutampa su kurio nors minėto katalogo trynių atvaizdu.

61 TKA Stamps 2.

62 TKA Stamps 27.

21

22

21 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Kampinis“ (II 4706)

22 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Lapas“ (BAV 53.3.2)

„Lapas“[63] (įspaudo aukštis 10 mm, plotis 9 mm; sąrašo nr. 4–5). Tai pavienis trilapio lapo su koteliu įspaudas, galimai neužfiksuotas M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge. Šis įspaudas buvo rastas dviejose VU bibliotekos knygose, įrištose 1550 (sąrašo nr. 4) ir 1551 m. (sąrašo nr. 5) Krokuvoje dirbusio knygrišio, paženklintose Žygimanto Augusto superekslibrisais „Angeliukas“ (sąrašo nr. 4) ir „Suglausti skydai“ (sąrašo nr. 5).

„Lapelis“[64] (įspaudo aukštis 10 mm, plotis 9 mm; sąrašo nr. 2, 17, 21). Šį „Lapelio“ įspaudą knygrišiai naudojo kaip pavienį ornamentą, taip pat, sudėję juos vieną šalia kito, sudarydavo apgaulingą ruletės įspaudo vaizdą. Būtent taip 7 vienas šalia kito sudėti „Lapeliai“ užpildo tuščius tarpus virš ir po apatiniame kietviršyje esančio superekslibriso su knygos įrišimo data: „1550“ (sąrašo nr. 2) arba viršutiniame kietviršyje virš superekslibriso – 10, po juo – 11 „Lapelių“ (sąrašo nr. 17). Abi knygos turi ir pavienių „Lapelių“ įspaudų. Jos buvo įrištos Krokuvoje 1550 m. ir pažymėtos vienodais superekslibrisais „Angeliukas“. Dar vienoje knygoje, įrištoje 1554 m. (sąrašo nr. 21), šis „Lapelis“ panaudotas kaip kampinis puošybos elementas viršutinio kietviršio superekslibriso „Suglausti skydai“ veidrodyje bei kaip pavienis ornamentas apatinio superekslibriso teksto pabaigoje.

Ornamentas **„Lapelis 2“**[65] (įspaudo aukštis 12 mm, plotis 9 mm; sąrašo nr. 16). Šiuo lapeliu papuošta viena VU bibliotekoje esanti Žygimanto Augusto knyga, įrišta 1559 m. Vilniuje vadinamojo antrojo knygrišio, pažymėta ir to paties meistro naudotu superekslibrisu „MAG DVX“.

63 Neužfiksuota Tkachenko kataloge arba TKA Stamps 3 [?].

64 TKA Stamps 13.

65 TKA Stamps 30 [?].

Dar vienas šio įspaudo variantas – **„Lapelis 3“**[66] (įspaudo aukštis 10 mm, plotis 8 mm; sąrašo nr. 2, 7). Šis lapelis labiau panašus į pirmąjį „Lapelio“ įspaudo variantą, tik kiek kitaip užsiraitęs jo kotelis, nėra ir šoninių mažesniųjų lapelių. Šis įspaudas Krokuvoje dirbusio knygrišio buvo panaudotas apatiniame kietviršyje, kaip ten įspausto Žygimanto Augusto superekslibriso teksto užbaigimo elementas, prieš knygos įrišimo datą: „1550“ (sąrašo nr. 2) ir „1555“ (sąrašo nr. 7).

23

24

25

23 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Lapelis“ (II 1768$_{/1–4}$)

24 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Lapelis 2“ (II 4708)

25 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Lapelis 3“ (II 4703–4704)

„Lelija“[67] (įspaudo aukštis ir plotis 6 mm; sąrašo nr. 15). Šis nedidelis heraldinės lelijos simbolio viršutinę dalį primenantis įspaudas buvo rastas tik vienoje knygoje, pažymėtoje superekslibrisu „MAG DVX“, kuri buvo įrišta Vilniuje dirbusio antrojo knygrišio 1557 m. Mažutėmis „Lelijomis“ buvo papuošti apatiniame kietviršyje esančio Žygimanto Augusto superekslibriso veidrodžio kampai ir centrai viršuje ir apačioje. Šis pavienis ornamentinis „Lelijos“ įspaudas nebuvo užfiksuotas M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge.

66 TKA Stamps 12.

67 Neužfiksuota Tkachenko kataloge.

Kitas variantas **„Lelija 2“**[68] (įspaudo aukštis 11 mm, plotis 7 mm; sąrašo nr. 7, 21). Tai jau visiškai panašus į visuotinai priimtą heraldinės lelijos simbolį įspaudas, kuris VU bibliotekoje saugomose Žygimanto Augusto knygose buvo pastebėtas du kartus: knygoje, įrištoje Krokuvoje 1555 m. (sąrašo nr. 7) ir pažymėtoje superekslibrisu „Angeliukas“, ir knygoje, įrištoje ten pat 1554 m. (sąrašo nr. 21) ir pažymėtoje superekslibrisu „Suglausti skydai“. Abiejose knygose šiais heraldinės lelijos įspaudais buvo papuošti apatinio superekslibriso veidrodžio kampai.

„Lelija 3“[69] (įspaudo aukštis ir plotis 11 mm; sąrašo nr. 15) – dar vienas augalinio ornamento įspaudas, sąlygiškai taip pat priskirtas „lelijų“ grupei, kurio neužfiksavo M. Tkachenko ir M. Brynda savo kataloge. Kaip ir mažosiomis „Lelijomis“ apatiniame kietviršyje, taip ir šiuo įspaudu – tik viršutiniame kietviršyje – superekslibriso veidrodžio kampuose ir virš bei po superekslibrisu – papuošta ta pati Vilniaus antrojo knygrišio 1557 m. įrišta knyga su Žygimanto Augusto superekslibrisu „MAG DVX“.

26 27 28

26 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Lelija“ (II 1789)

27 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Lelija 2“ (II 4701)

28 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Lelija 3“ (II 1789)

Ir dar vienas įspaudų su heraldine lelija variantas **„Lelija 4“**[70] (įspaudo aukštis 13 mm, plotis 9 mm; sąrašo nr. 17). Šią heraldinę leliją knygoje, pažymėtoje Žygimanto Augusto superekslibrisu „Angeliukas“, įspaudė Krokuvos knygrišys 1550 m. Be pavienių įspaudų tuščiuose tarpuose tarp ruletės įspaudų, heraldinė „Lelija 4“ įspausta kiek neįprastai, bet būdinga Žygimanto Augusto knygas rišantiems knygrišiams maniera – pusė lelijos įspaudo su neryškiai įsispaudusia apatine dalimi taip pat puošia ir kiekvieno ryšio pradžią viršutiniame kietviršyje.

68 TKA Stamps 6.

69 Neužfiksuota Tkachenko kataloge.

70 TKA Stamps 19.

29 ILIUSTR. Pavieniai įspaudai „Lelija 4“ (II 1768$_{/1-4}$)

„Penkialapis“[71] (∅ 10 mm; sąrašo nr. 11). Penkialapio žiedo įspaudas buvo rastas vienoje VU bibliotekos knygoje, pažymėtoje Žygimanto Augusto superekslibrisu „MAG DVX“ ir įrištoje Vilniuje antrojo knygrišio 1560 m. Juo papuošti viršutinio ir apatinio kietviršio superekslibriso veidrodžio kampai, viršus ir apačia. Šio įspaudo žiedo viduriukas yra raižytas, o žiedlapiai puošti vingiuotomis juostelėmis.

30
31

30 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Penkialapis“ (BAV 47.5.6)

31 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Penkialapis 2“ (II 4706)

Kitas penkialapio žiedo variantas **„Penkialapis 2“**[72] (∅ 9 mm; sąrašo nr. 19). Šis įspaudas, kuris nebuvo užfiksuotas M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge, nuo ankstesnio skiriasi žiedo viduriuku, kuris pavaizduotas kaip vientisas žiedelis be jokių raižymo požymių, taip pat ir linijomis, puošiančiomis žiedlapius, kurios šiame įspaude yra tiesios. Šiuo įspaudu VU bibliotekoje yra papuošta tik

71 TKA Stamps 29.

72 Neužfiksuota Tkachenko kataloge.

viena knyga, pažymėta Žygimanto Augusto superekslibrisu „MAGNVS DVX“ ir įrišta Vilniuje pirmojo knygrišio 1560 m. „Penkialapis 2“ puošia minėtos knygos apatinio kietviršio superekslibriso veidrodžio kampus ir centrą apačioje.

„Pumpuras“[73] (įspaudo aukštis 15 mm, plotis 12 mm; sąrašo nr. 7, 17). Šis suraitytais ornamentais papuoštas įspaudas buvo aptiktas dviejose VU bibliotekos knygose, kadaise priklausiusiose Žygimanto Augusto rinkiniui. Jos abi pažymėtos superekslibrisu „Angeliukas“ ir buvo įrištos Krokuvoje 1550 (sąrašo nr. 17) ir 1555 m. (sąrašo nr. 7). „Pumpurai“ abiejose knygose įspausti likusioje tuščioje juostoje tarp ruletės ir rėžtuko įspaudų.

Kitas variantas **„Pumpuras 2“**[74] (įspaudo aukštis 21 mm, plotis 16 mm; sąrašo nr. 4–5). Šis ne visas įspaudas, rastas dviejose VU bibliotekoje saugomose Žygimantui Augustui priklausiusiose knygose, įrištose 1550 (sąrašo nr. 4) ir 1551 m. (sąrašo nr. 5) Krokuvoje ir pažymėtose superekslibrisais „Angeliukas“ ir „Suglausti skydai“. Jie įspausti prie kietviršių ryšių pradžios ir pabaigos, todėl šio įspaudo matyti tik viršutinė dalis. VU bibliotekoje toks pat visas įspaudas buvo rastas kitoje knygoje[75], nepriklausiusioje Žygimantui Augustui[76].

32

33

32 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Pumpuras“ (II $1768_{/1-4}$)

33 ILIUSTR. Dalis pavienio įspaudo „Pumpuras 2“ (II 4707a–b) ir visas įspaudas (II $4716_{(2)}$)

73 TKA Stamps 9.

74 TKA Stamps 1.

75 PECKHAM, John. *Collectaneum bibliorum quinque libris sententias divinae scripturae ad certos titulos seu locos communes redigens...* Köln: ex officina Melchioris Novesiani, 1541 (VUB II $4716_{(2)}$).

76 Įdomu, kad tai antrasis tos pačios J. Peckhamo knygos „Collectaneum...“ (Köln, 1541) egzempliorius, kuris įrištas panašia maniera ir, tikėtina, to paties Krokuvos knygrišio, kaip ir Žygimantui Augustui priklausęs egzempliorius.

34 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „7 lapeliai“ (II 4701)

„7 lapeliai“[77] (įspaudo aukštis 9 mm, plotis 12 mm; sąrašo nr. 7). Šis labai neryškus „7 lapelių“ įspaudas buvo rastas tik vienoje knygoje, įrištoje Krokuvoje 1555 m. ir pažymėtoje Žygimanto Augusto superekslibrisu „Angeliukas“. Juo buvo papuošti abiejų kietviršių ryšiai – įspaudai matomi prie ryšių pradžios ir pabaigos. Šio įspaudo savo kataloge neužfiksavo M. Tkachenko ir M. Brynda. Kadangi neturime šio įspaudo įspausto kur nors aiškiai matomoje vietoje, negalime tiksliai nustatyti, ar tikrai šis įspaudas būtent taip ir atrodo, nes kitiems anksčiau aprašytiems, toje pat viršelio vietoje įspaustiems ornamentams (pvz., „Pumpuras 2“ arba „Lelija 4“) trūko apatinės įspaudo dalies.

35 36

35 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Su vaza“ (II 1768$_{/1-4}$)

36 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Su vaza 2“ (II 4714$_{/2}$)

„Su vaza“[78] (įspaudo aukštis 17 mm, plotis 13 mm; sąrašo nr. 2, 17). Su šiuo įspaudu VU bibliotekoje rastos dvi knygos, kurios abi buvo įrištos Krokuvoje

77 Neužfiksuota Tkachenko kataloge.

78 TKA Stamps 16.

1550 m. ir pažymėtos superekslibrisu „Angeliukas“. Abiejose knygose juodinti įspaudai „Su vaza“ įspausti viršutinio kietviršio superekslibriso veidrodžio kampuose.

Labai panašus, bet kiek besiskiriantis kitas įspaudo variantas **„Su vaza 2“**[79] (įspaudo aukštis 17 mm, plotis 12 mm; sąrašo nr. 12). Jis įspaustas 1547 m. taip pat Krokuvoje įrištoje knygoje, pažymėtoje superekslibrisu „Suglausti skydai“. Šiais juodintais įspaudais papuoštas viršutinio kietviršio superekslibriso veidrodžio viršus ir apačia ties centru.

„Šešialapis“[80] (∅ 12 mm; sąrašo nr. 17). Šiais šešių žiedlapių žiedais papuošta viena VU bibliotekoje esanti Žygimanto Augusto knyga, kuri buvo įrišta 1550 m. Krokuvos knygrišio. Šioje knygoje įspaustas ir superekslibrisas „Angeliukas“. „Šešialapiai“ įspausti tuščiuose tarpuose tarp ruletės ir rėžtuko įspaudų, kartais komponuojant šį įspaudą iš vienos arba iš abiejų pusių su „Lapelio“ įspaudu, taip sukuriant visiškai naują ornamentą.

37 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Šešialapis“ ir kompozicija su „Lapeliais“ (II 1768$_{/1–4}$)

„Trilapis“[81] (įspaudo aukštis 11 mm, plotis 9 mm; sąrašo nr. 12). Šis ant stiebelio trimis lapeliais papuoštas įspaudas buvo aptiktas tik vienoje knygoje, kuri įrišta 1547 m. Krokuvoje dirbusio knygrišio. Knyga pažymėta ir Žygimanto Augusto superekslibrisu „Suglausti skydai“. „Trilapio“ įspaudo savo kataloge neužfiksavo M. Tkachenko ir M. Brynda. Įspaudas aptiktas viršutinio kietviršio superekslibriso veidrodžio kampuose.

„Trilapis mažas“[82] (įspaudo aukštis ir plotis 7 mm; sąrašo nr. 21). Šis labai mažas ornamentinis įspaudas buvo aptiktas vienoje VU bibliotekoje esančioje Žygimanto Augusto knygoje. Šio įspaudo savo kataloge neužfiksavo

79 TKA Stamps 4.

80 TKA Stamps 11.

81 Neužfiksuota Tkachenko kataloge.

82 Neužfiksuota Tkachenko kataloge.

M. Tkachenko ir M. Brynda. Tai trijų karpytų lapelių ant kotelio ornamentas, įspaustas abiejų kietviršių ryšių pradžioje ir pabaigoje. Kadangi neturime šio įspaudo kur nors aiškiai matomoje vietoje, negalime tiksliai nustatyti, ar tikrai šis įspaudas būtent taip ir atrodo, nes kitiems anksčiau aprašytiems, toje pat vietoje įspaustiems ornamentams (pvz., „Pumpuras 2“ arba „Lelija 4“), trūko apatinės įspaudo dalies.

38

39

38 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Trilapis“ (II 4714$_{/2}$)

39 ILIUSTR. Pavienis įspaudas „Trilapis mažas“ (BAV 70.4.4)

NUGARĖLĖS. VU bibliotekoje esančiose Žygimanto Augusto knygose iš viso užfiksuotos 5 skirtingai apipavidalintos nugarėlės[83], iš kurių dvi nebuvo užfiksuotos M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge.

„IM“[84] (tarpryšio aukštis 36 mm, plotis 61 mm, ornamento su raidėmis „IM“ aukštis 18 mm, plotis 14 mm; sąrašo nr. 2, 17). Šioje nugarėlėje įspaustas vientisas augalinių ornamentų raštas, kuriame pasikartoja ornamentai su simboliais „IM“ arba „WI“. VU bibliotekoje tokia nugarėlė rasta tik dviejose knygose su superekslibrisu „Angeliukas“ ir abi jos buvo įrištos Krokuvos knygrišio 1550 m. Ar galėtų šie simboliai būti vieno iš dviejų Krokuvoje dirbusių knygrišių, rišusių knygas Žygimantui Augustui, inicialai: „I[erzy] M[oeller]“? Tikriausiai šie simboliai / raidės galėtų tapti tolesnių ir išsamesnių tyrinėjimų objektu.

„Lapeliai rombuose“[85] (tarpryšio aukštis 41 mm, plotis 50 mm, rombo įstrižainė 12 mm; sąrašo nr. 3–4, 12, 15–16, 19). Keturi gėlės žiedlapiai rombo formos rėmelyje, sudarantys vientisą nugarėlės rašto tinklelį – tai dažniausiai pasitaikanti nugarėlės puošyba, kuri rasta net 6 iš 14 Žygimanto Augusto

83 M. Tkachenko ir M. Brynda pateikia 5 Žygimanto Augusto bibliotekos knygoms būdingų nugarėlių pavyzdžius.

84 TKA Spines, Vegetal ornament.

85 TKA Spines, Geometrical ornament – interlacing, strapwork 1.

nuosavybės ženklais pažymėtų knygų, šiuo metu saugomų VU bibliotekoje. Ji būdinga tiek Krokuvoje 1547 (sąrašo nr. 12), 1550 (sąrašo nr. 4), 1555 m. (sąrašo nr. 3) įrištoms knygoms, tiek Vilniaus pirmojo knygrišio 1560 m. (sąrašo nr. 19) įrištai knygai, tiek 1557 (sąrašo nr. 15) ir 1559 m. (sąrašo nr. 16) antrojo Vilniaus knygrišio įrištoms knygoms. Ši nugarėlės puošyba būdinga ir visiems keturiems VU bibliotekoje esantiems Žygimanto Augusto superekslibrisų variantams.

40 ILIUSTR. Nugarėlė su įspaudais „IM“ (II 4703–4704)

41

42

41 ILIUSTR. Nugarėlė su įspaudais „Lapeliai rombuose“ (II 4706)

42 ILIUSTR. Nugarėlė su įspaudais „Lapeliai rombuose 2“ (II 4701)

Labai panaši į anksčiau minėtą yra ir kita nugarėlė, sąlygiškai pavadinta **„Lapeliai rombuose 2“**[86] (tarpryšio aukštis 50 mm, plotis 23 mm, rombo įstrižainė 17 mm; sąrašo nr. 7), puošta beveik tokiu pačiu raštu, tarp žiedlapių ir gėlės centre įterpiant po vieną taškelį. Šitokia nugarėlės puošyba būdinga tik vienai VU bibliotekoje rastai knygai, įrištai 1555 m. Krokuvos knygrišio ir pažymėtai superekslibrisu „Angeliukas“.

86 TKA Spines, Geometrical ornament – Polish-styleinterlacing, strapwork 3.

„Ornamentinė“[87] (tarpryšio aukštis 28 mm, plotis 38 mm; sąrašo nr. 21). Pavieniais ornamentiniais augalinių motyvų įspaudais, sudarančiais vientisą tarp knygos ryšių esantį raštą, puošta nugarėlė yra tik vienoje VU bibliotekos knygoje. Ši knyga buvo įrišta Krokuvoje 1554 m. ir pažymėta Žygimanto Augusto superekslibrisu „Suglausti skydai“. M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge šis nugarėlės puošybos variantas nebuvo užfiksuotas.

Dar vienas Žygimanto Augusto bibliotekos knygų nugarėlės puošimo būdas, sąlygiškai pavadintas nugarėle **„Ornamentinė 2“**[88] (tarpryšio aukštis 43 mm, plotis 26 mm; sąrašo nr. 11). Tai ornamentinių pavienių įspaudų visuma, sudaranti vientisą nugarėlės puošybos tinklelį. Ši knyga buvo įrišta Vilniuje antrojo knygrišio 1560 m. ir pažymėta superekslibrisu „MAG DVX“.

43

44

43 ILIUSTR. Nugarėlė su įspaudais „Ornamentinė“ (BAV 70.4.4)

44 ILIUSTR. Nugarėlė su įspaudais„Ornamentinė 2“ (BAV 47.5.6)

SEGTUVAI. VU bibliotekos knygose aptikti trijų rūšių segtuvai[89].

„Dvišakės kilpelės“ (aukštis 10 mm, plotis 14 mm; sąrašo nr. 11) ir **„Dvišakės kilpelės 2“** (aukštis 12 mm, plotis 21 mm; sąrašo nr. 19). Viena knyga su segtuvais „Dvišakės kilpelės“ buvo įrišta Vilniuje antrojo knygrišio 1560 m. (sąrašo nr. 11) ir pažymėta superekslibrisu „MAG DVX“. Kita knyga (sąrašo nr. 19) taip pat buvo įrišta Vilniuje tais pačiais 1560 m., tik jau kito – pirmojo knygrišio, nes ji buvo pažymėta superekslibrisu „MAGNVS DVX“. Kitose Vilniuje įrištose Žygimanto Augusto bibliotekos knygose (sąrašo nr. 13, 15–16) pagal neišlikusių segtuvų buvimo žymes galima spėti buvus tokias pat

87 Neužfiksuota Tkachenko kataloge.

88 Neužfiksuota Tkachenko kataloge.

89 M. Tkachenko ir M. Bryndos, A. Kaweckos-Gryczowos kataloguose knygos segtuvai aptariami nebuvo.

arba panašias, virš odos įtaisytas kilpeles. Remiantis vokiečių knygų segtuvų ir apkaustų tyrinėtojo Georgo Adlerio pateiktais segtuvų kilpelių pavyzdžiais[90], galima spėti, kad mūsų knygose esantys segtuvai, sprendžiant iš jų puošybos – štampuojamų juostelių su išraitymais įspaudo, virš kurio įrėžiami tam tikri pavieniai geometriniai ornamentai, – buvo pagaminti meistro arba meistrų, kurie tikrai turėjo XVI a. viduryje Vokietijoje vyravusių segtuvų gamybos patirties.

45

46

45 ILIUSTR. Segtuvai „Dvišakės kilpelės“ (BAV 47.5.6)

46 ILIUSTR. Segtuvai „Dvišakės kilpelės 2“ (II 4706)

„Tik kilpelės“ (aukštis 8 mm, plotis (po oda) 14 mm; sąrašo nr. 3–5, 7, 17, 21). Labai neįprastas segtuvų įtaisymo būdas, būdingas daugumai VU bibliotekoje esančių Žygimanto Augusto knygų – kai viršutiniame kietviršyje matosi tik pačios kilpelės, kurios pritvirtintos prie kietviršio medžio po oda, todėl tvirtinimo plokštelės viršuje nesimato. Remiantis VU bibliotekoje išlikusiomis knygomis, galima teigti, kad toks segtuvų tvirtinimo būdas būdingas tik Krokuvoje įrištoms knygoms.

47 ILIUSTR. Segtuvai „Tik kilpelės“ ir po oda buvusi paslėpta, bet nutrupėjus odai atsivėrusi tvirtinimo plokštelė (BAV 53.3.2)

90 ADLER, Georg. *Handbuch Buchverschluss und Buchbeschlag*: Terminologie und Geschichte im deutschsprachigen Raum, in den Niederlanden und Italien vom frühen Mittelalter bis in die Gegenwart. Wiesbaden, 2010, p. 84–85.

Iš VU bibliotekoje esančių knygų, remiantis ir kituose šaltiniuose rastomis Žygimanto Augusto rinkinio knygų viršelių nuotraukomis, galima teigti, kad Vilniaus knygrišiai savo įrišamoms knygoms dėjo įprastus segtuvus, kurių tvirtinimo plokštelė buvo viršuje ir matoma, o Krokuvos – kaip tik – slėpė segtuvų tvirtinimo plokštelę po viršelio oda, taip tikriausiai nenorėdami sugadinti odos puošybos ir ornamentikos vientisumo.

Dar vienas reiškinys, būdingas kai kurioms VU bibliotekos XV–XVI a., taip pat ir Žygimanto Augusto bibliotekos knygoms, yra kietviršių lakavimas. Ilgą laiką buvo manoma, kad ši „procedūra" kai kurių knygų viršeliams buvo atliekama 1919–1939 m. Stepono Batoro universiteto bibliotekos laikais. Bet, sudarius Žygimanto Augusto knygų VU bibliotekoje viršelių požymių lentelę (žr. 2 lentelę) ir patyrinėjus kitų knygų kelionių po XIX–XX a. Rusijos ir Ukrainos bibliotekas metus, tapo akivaizdu, kad knygų viršeliai buvo nulakuoti, ko gero, jau po 1956 m., tikriausiai ruošiant ir „puošiant" gražesnes ir vertingesnes XV–XVI a. knygas kokiam nors renginiui arba parodai. Taip galima tvirtinti, nes iš keturių nulakuotų Žygimanto Augusto bibliotekai kadaise priklausiusių knygų (sąrašo nr. 3, 4, 11, 15) lakavimas būdingas dviem (sąrašo nr. 3, 11) XIX amžiuje išvežtoms į skirtingas bibliotekas (Sankt Peterburgą ir Charkovą) ir dviem (sąrašo nr. 4, 15) niekur neišvežtoms knygoms su 1956 m. vykusio VU bibliotekos fondų patikrinimo antspaudais. Dar vienas pastebėjimas, apimantis ne vien tik tas keturias paminėtas Žygimanto Augusto bibliotekos knygas, bet ir inkunabulus bei kitas XVI a. knygas, – lakuojamos buvo tik geriau išsilaikiusios knygos.

NAUJI DUOMENYS APIE PROVENIENCIJAS VILNIAUS UNIVERSITETO BIBLIOTEKOS ŽYGIMANTO AUGUSTO KNYGOSE

Sudarius VU bibliotekoje esančių Žygimanto Augusto asmeninės bibliotekos sąrašą su kruopščiai suregistruotomis proveniencijomis[91], atsirado galimybė papildyti žinias apie šių knygų VU bibliotekoje proveniencijas ir patikslinti kai kuriuos ankstesnių autorių skelbtus duomenis apie buvusius šių knygų savininkus ir klajones po kitų įstaigų bibliotekas.

VU bibliotekai, kaip Žygimanto Augusto rinkinio paveldėtojai, yra svarbu žinoti, kiek šio karaliaus knygų pateko į senojo Vilniaus universiteto[92] biblio-

91 Šioje straipsnio dalyje bus aptariamos tik naujai atrastos proveniencijos arba patikslinami ankstesnių autorių paskelbti netikslūs proveniencijų duomenys.

92 Čia turima galvoje tiek Vilniaus jėzuitų kolegija, tiek Vilniaus jėzuitų akademija.

teką. A. Braziūnienės straipsnyje[93] jau buvo pateiktos žinios apie kai kuriuos Žygimanto Augusto rinkinio leidinių savininkus ir knygų kelią iki dabartinės saugojimo vietos. Jame minima, kad šešios knygos (sąrašo nr. 3, 4, 6, 11, 13, 15) turi Vilniaus jėzuitų kolegijos daugmaž vienodus nuosavybės įrašus „Inscriptus catalogo Collegii Vilnensis Societatis Iesu" (sąrašo nr. 3) arba „Collegii Vilnensis Soc. Jesu. Inscriptus catalogo". Straipsnyje teigiama, kad šiose knygose šalia yra ir kitas įrašas „Bibliothecae magnae", nurodantis, kad knyga iš tos bibliotekos dalies, kuri į namus neišduodama. Kartu yra antspaudas „Biblioth. Academ. Vilnensis". Iš tikrųjų, iš minėtų knygų tik trys (sąrašo nr. 4, 6, 11) turi įrašą „Bibliothecae Magnae" kartu su antspaudu „Biblioth[eca] Academ[iae] Vilnensis". Likusiose trijose knygose (sąrašo nr. 3, 13, 15) yra tik minėti Vilniaus jėzuitų kolegijos ranka rašyti įrašai. Taip pat minėtame straipsnyje teigiama, kad iš šių šešių knygų XIX a. į Rusijos imperijos gilumą buvo išvežta tik viena knyga. Registruojant proveniencijas paaiškėjo, kad vis dėlto išvežtos ir 1956–1959 m. atgal į Vilnių buvo sugrąžintos trys knygos: Sankt Peterburgo Romos katalikų akademijos, vėliau – Leningrado mokslų akademijos bibliotekų žymių turi Aurelijaus Augustino (Aurelius Augustinus, 354–430) „Tam in Vetus quam in Novum Testamentum commentarii" (Basel, 1542, sąrašo nr. 3, VUB II 4702$_{/2}$), Charkovo valstybinio universiteto mokslinės bibliotekos – Džovanio Lucido (Giovanni Lucido, veikė 1552–1564) „Opusculum de emendationibus temporum..." (Venezia, 1546, sąrašo nr. 11, VUB BAV 47.5.6) ir Kijevo mokslų akademijos – Oroncijaus Finėjaus (Oronce Finé, 1494–1555) matematikos veikalas „Protomathesis" (Paris, 1532, sąrašo nr. 6, VUB BAV 47.1.26)[94].

Tikslinant proveniencijas nustatyta, kad tame pačiame straipsnyje[95] paminėta žinomam XVIII a. pabaigos bibliofilui Gardino dominikonų vienuolyno provincijolui Domininkui Sivickiui (Dominik Siwicki, ?–po 1800) priklausiusi knyga buvo ne Aurelijaus Augustino „Opera" (Basel, 1555)[96], bet

93 BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kelios pastabos dėl Žygimanto Augusto knygų Vilniaus universiteto bibliotekoje, p. 184.

94 Šioje knygoje neišlikęs originalus Žygimanto Augusto bibliotekos knygoms būdingas viršelis: knyga perrišta XVIII a. tipišku kartono viršeliu, aptrauktu ruda taškuota oda su aklaisiais rėžtuko įspaudais ir nutaškuojant knygos bloko kraštus rudais dažais, prieš tai itin smarkiai jį apkarpius. Nugarėlėje taip pat nėra jokių papuošimų. Vilniaus jėzuitų akademijos bibliotekininkai, matyt, tvirtai žinodami, kad knyga priklausė Žygimanto Augusto bibliotekai, įrašė jos antraštiniame lape: „Ex Bibliotheca Regis Sigismundi Augusti. Nunc vero Collegii Soc[ietatis] Jesu inscriptus Catalogo Viln[ensi]". Tarp šių eilučių matosi kita ranka vėliau įrašytas įrašas: „Bibliothecae magnae".

95 BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kelios pastabos dėl Žygimanto Augusto knygų Vilniaus universiteto bibliotekoje, p. 184.

96 Iš tikrųjų – tai įsivėlė klaida minėtame straipsnyje ir nurodant knygos pavadinimą bei leidimo

Prokopijaus Gazėjaus (Procopius Gazaeus, 465–529) veikalas „Commentarii in Octateuchum“ (Zürich, 1555, sąrašo nr. 15, VUB II 1789)[97]. Ir ši knyga, priešingai nei teigiama A. Braziūnienės straipsnyje, neturi jokių XIX a. vykdytos „deportacijos“ ženklų. Ji priklausė tik Vilniaus jėzuitų kolegijai, vėliau – akademijai, kurių vieną įrašą iš dviejų, buvusį antraštiniame lape, D. Sivickis kruopščiai užtušavo juodu rašalu[98], ir jau XIX a. – Gardino dominikonų vienuolyno bibliotekai. Jį uždarius ši Žygimanto Augusto bibliotekos knyga buvo pergabenta į Vilnių ir įrašyta į Vilniaus viešosios bibliotekos sąrašus.

Galima papildyti A. Braziūnienės straipsnyje[99] pateiktus faktus apie Džono Peckhamo (John Peckham, apie 1230–1292) knygos „Collectaneum bibliorum“ (Köln, 1541, sąrašo nr. 13, VUB II 4716) keliones. Straipsnyje rašoma, kad šioje knygoje, be Vilniaus jėzuitų kolegijos įrašo, yra ir Oršos jėzuitų kolegijos nuosavybės įrašas. Reikia pridurti, kad joje taip pat yra dar vieno, toliau į rytus esančio dabartinės Rusijos miesto – Smolensko – jėzuitų rezidencijos[100] įrašas. M. Tkachenko ir M. Brynda Sankt Peterburge Nacionalinėje bibliotekoje esančių Žygimanto Augusto bibliotekos knygų kataloge[101] nurodo, kad Vilniaus jėzuitai 1642 m. savo bibliotekos knygomis pasidalino su Gardino[102], o vėliau ir su Oršos[103] bei Drogičino jėzuitais. Kaip galima spėti iš knygoje su Oršos jėzuitų kolegijos nuosavybės ženklu esančio užbraukyto įrašo, tikriausiai, kažkuriuo metu tarp 1619 ir 1655 metų ši knyga buvo nukeliavusi ir iki Smolensko, vė-

metus: 1555. Greičiausiai jie buvo supainioti su knygos apatiniame kietviršyje nurodytais knygos įrišimo metais. Augustino „Senojo ir Naujojo testamento komentarų“ antrasis tomas, ta knyga, kuri buvo patekusi į Peterburgą, buvo išleista Bazelyje 1542 metais (sąrašo nr. 3).

97 D. Sivickis šią knygą perrišo ir sutvarkė būdinga ir kitoms jo bibliotekos knygoms maniera: suklijuotos viršelio atsiklijavusios dalys, perdaryta nauja – XVIII a. būdinga, auksintais ornamentiniais plokštelių įspaudais puošta nugarėlė su šviesios odos plaketėje įspaustu knygos pavadinimu, perklijuoti rausvo kleisterinio popieriaus priešlapiai, būdingi tik D. Sivickio nuosavybės ženklais pažymėtoms knygoms.

98 Toks buvusių knygų savininkų įrašų užtušavimo būdas buvo pastebėtas ir daugelyje kitų D. Sivickio nuosavybės ženklais pažymėtų knygų.

99 BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kelios pastabos dėl Žygimanto Augusto knygų Vilniaus universiteto bibliotekoje, p. 185.

100 Jėzuitų rezidencija Smolenske buvo įkurta 1611 m., o 1619 m. jėzuitai mieste jau įkūrė kolegiją, nors miesto jaunimo mokymus tėvai jėzuitai vykdė jau ir iki tol, rezidencijos patalpose. Manoma, kad jėzuitų kolegija Smolenske veikė iki karo su Maskva 1654–1655 m.

101 TKA, p. 25.

102 Tai patvirtina ir VU bibliotekos knyga (sąrašo nr. 21, VUB BAV 70.4.4), kurioje yra Gardino jėzuitų rezidencijos įrašas su data: 1642.

103 Jėzuitų kolegija Oršoje (dabar Baltarusija) buvo įkurta 1612 m. Veikė iki 1820 m.

liau – galbūt – sugrįžo į Oršą, o po XIX a. vienuolynų ir kolegijų uždarymo akcijos pasiekė Vilnių ir vėl pateko į savo pirminę, tik jau kitu pavadinimu, paskirties vietą – Vilniaus viešąją biblioteką.

Žinių apie VU bibliotekoje esančių Žygimanto Augusto knygų provenienciją papildymas galėtų būti ir tas faktas, kad iš viso su Vilniaus viešosios bibliotekos lipdėmis viršutinio kietviršio vidinėje pusėje, kartais ir su šios bibliotekos antspaudais ir / arba spausdintomis kvadratinėmis lipdėmis su ornamentiniais pakraščiais ir numeriu nugarėlės viršuje VU bibliotekoje šiuo metu yra 7 knygos (sąrašo nr. 2, 5, 7, 13, 15–16, 19). Keturios jų (sąrašo nr. 2, 5, 7, 16) iš tiesų lyg ir neturi jokių kitų buvusių savininkų ženklų. Atidžiau pervertus knygų lapus, pastebėta, kad vienoje jų (sąrašo nr. 5), viduryje, 25–33 lapų apačioje yra stipriai įspaustas keturių raidžių įspaudas: „AZEC“. „Stipriai įspaustas“ – turima galvoje, kad šis įspaudas įspaustas 25-ame lape taip, kad jis puikiai matomas dar ir iki pat 33-io lapo. Pirmuosiuose lapuose šis įspaudas dar apvedžiotas ryškiu rudu rašalu. Paieškojus duomenų apie šį įspaudą tapo aišku, kad tai – monograma, kurią savo knygoms žymėti – ir būtent 25 lape arba puslapyje – naudojo Lenkijos kancleris, Krokuvos vyskupas ir garsiosios Zaluskių bibliotekos vienas iš įkūrėjų Andžejus Stanislovas Zaluskis (Andrzej Stanisław Załuski, 1695–1758)[104]. Monograma turėtų būti iššifruojama taip: „A[ndreas] Z[aluski] E[piscopus] C[racoviensis]“. Tai dviejų (sąrašo nr. 5 ir 9) teisinių knygų konvoliutas, kuris greičiausiai pas A. S. Zaluskį pateko kartu su kitomis Sobieskių bibliotekos knygomis, kurios buvo perduotos Krokuvos vyskupui 1737 m. po Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Jono Sobieskio (Jan Sobieski, 1629–1696) sūnaus Jokūbo Sobieskio (Jakub Ludwik Henryk Sobieski, 1667–1737) mirties[105]. Yra žinoma, kad šioje bibliotekoje buvo ir apie 70 Žygimanto Augusto bibliotekos knygų[106]. Vis dar lieka neaišku, kaip ši knyga XIX a. viduryje atsidūrė Vilniaus viešojoje bibliotekoje, kai kartu su kitomis

104 MARGOSCY, Daniel; SOMOS, Marc; JOFFE, Stephen N. *The Fabrica of Andrea Vesalius*: A Worldwide Descriptive Census, Ownership, and Annotations of the 1543 and 1555 Editions. Leiden; Boston, 2018, p. 362 [žiūrėta 2019 m. spalio 24 d.]. Prieiga per internetą: <https://books.google.lt/books?id=XmZjDwAAQBAJ&pg=PA362&lpg=PA362&dq=Za%C5%82uski+azec&source=bl&ots=XwSHcLdgln&sig=ACfU3U2twrzUVYuXEg0z1D0-5AQ5NTOOYg&hl=lt&sa=X&ved=2ahUKEwikqMzks7TlAhXSfZoKHYfvC7UQ6AEwDHoECAkQAQ#v=onepage&q=Za%C5%82uski%20azec&f=false>; taip pat monograma „AZEC“ Andžejui Stanislovui Zaluskiui priskiriama M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge bei CERL autorių pavardžių duomenų bazėje: <https://data.cerl.org/thesaurus/cnp01468339>.

105 TKA, p. 27.

106 KAW, p. 90.

Zaluskių bibliotekos knygomis po 1795 m. valstybės padalijimo ji turėjo būti išvežta į Sankt Peterburgą.

Kaip ir paminėta A. Braziūnienės straipsnyje, nė viena šiuo metu VU bibliotekoje esanti Žygimanto Augusto superekslibrisais pažymėta knyga neturi jokio Stepono Batoro universiteto bibliotekos ženklo. Įdomus faktas ir tai, kad 1956 metų vykusio bibliotekos fondo tikrinimo antspaudus „1956“ arba „56“, sudėtus dažniausiai priešlapiuose arba antraštiniuose lapuose, turi 8 knygos (sąrašo nr. 3–4, 7, 12–13, 15–16, 19). Iš jų – 5 (sąrašo nr. 7, 13, 15–16, 19) turi ir Vilniaus viešosios bibliotekos šifrus. Bet dvi knygos (sąrašo nr. 2, 5), kuriose yra VVB lipdės, šio fondų tikrinimo antspaudo neturi, kaip, beje, ir jokių kitų išvežimo į Rusiją ar Ukrainą ženklų. Lieka neaišku, kaip šios dvi knygos – abi dviejų knygų konvoliutai – praslydo pro VU bibliotekoje 1956 m. vykdytą fondų patikrinimą. Nors vienoje knygoje (sąrašo nr. 3), kuri buvo išvežta į Sankt Peterburgą ir lyg ir neturėjo patikrinimo metu būti Vilniuje, yra uždėtas antspaudas: „56“. Greičiausiai ši knyga kartu su kitomis 4 260 knygų[107] buvo sugrąžinta iš tuometinio Leningrado Mokslų akademijos bibliotekos dar iki tais metais vykusio fondų patikrinimo.

Iš viso XIX a. pab. – XX a. I p. į Rusijos imperijos bibliotekas iš dabar VU bibliotekoje esančių 14 Žygimanto Augusto bibliotekos knygų buvo patekusios keturios (sąrašo nr. 3, 6, 11, 21). Be jau anksčiau minėtų trijų Vilniaus jėzuitų kolegijai priklausiusių knygų, XIX a. išvežtų į Rusijos imperijos gilumą, Kijevo mokslų akademijos baltą popierinę lipdę nugarėlės viršuje su šios įstaigos bibliotekai būdingu šifru – užrašytu romėnišku ir arabišku skaičiumi „I, 68“ turi ir dar viena knyga – Chuano Luiso Viveso (Juan Luis Vives, 1492–1540) „De disciplinis libri XX“ (Lyon, 1551, sąrašo nr. 21, VUB BAV 70.4.4). Šis leidinys neturi Vilniaus jėzuitų kolegijos įrašo, bet turi kitą įrašą „Residentiae Grodnensis Societatis IESV Noue[m]b[ris] 1642“, kuris patvirtina M. Tkachenko ir M. Bryndos teiginį, kad 1642 metais Vilniaus jėzuitams nereikalingos knygos buvo perduotos kitoms gimininiogms jėzuitų draugijos įstaigoms. Kažkuriuo laikotarpiu tarp šios Ch. L. Viveso knygos savininkų įsiterpia ir Jonas Žolandas (Jan Żołądź), kurio įrašą randame besipuikuojantį antraštiniame lape tiesiai virš Gardino jėzuitų rezidencijos įrašo: „Joann[is] Żoląndʒ et Amicoru[m] m[anu] p[ropria]“. Lygiai toks pat įrašas yra ir dar vienoje VU bibliotekos knygoje[108], išleistoje 1576 m. Šį kartą – virš Gardino vėliavininko Deodato Talačkos

107 *Vetera reducta*: parodos katalogas, 2012 11 15–2013 06 15 / sudaryt. Ina Kažuro; Evaldas Grigonis. Vilnius, 2012, p. 72.

108 TIXIER DE RAVISI, Jean. *Epithetorum opus...* Basileae [Basel]: [Nikolaus Brylinger], 1576 (VUB BAV 58.7.28).

(Deodatus Tołoczko, ?–1695) nuosavybės įrašo: „Deodat[us] Tołoczko Dapifer Grodnensis“. Šioje knygoje Vilniaus jėzuitų kolegijos bibliotekininko įrašas su prierašu „Bibliothecae magnae“ yra rašytas vėliau negu abu asmenų įrašai. Galima spėti, kad, greičiausiai, Jonas Žolandas Žygimanto Augusto bibliotekos knygą turėjo pačioje XVI a. pabaigoje arba XVII a. pradžioje.

Dar vienas asmenvardis, kuris įrašytas kadaise Žygimantui Augustui priklausiusioje knygoje (sąrašo nr. 12) – J. S. Raszkowski. Tai Filipo Melanchtono (Philipp Melanchton, 1497–1560) parengta knyga „Cum praefationum in quosdam illustres autores... tomus secundus“ (Strasbourg, 1544, VUB II 4714$_{/2}$). Šis leidinys, be Žygimanto Augusto superekslibriso ir minėto asmens įrašo, neturi daugiau jokių kitų knygos nuosavybės ženklų. Įrašas įrašytas pirmame knygos lape su signatūra AA$_1$, nes knygoje nėra antraštinio lapo: „JS. Raszkowski EJPG [?]“. Būtų buvę neįmanoma surasti daugiau beveik jokių žinių apie šį žmogų, jeigu VU bibliotekos elektroniniame kataloge nebūtų užfiksuotos dar kelios šio asmens proveniencijos kitose XVIII a. knygose[109]. Iš jose esančių įrašų[110] aiškėja, kad tai jėzuitas Jozefas Stanislovas Raškovskis (Józef Stanisław Raszkowski, veikė apie 1770) – šv. teologijos daktaras, kanonų teisės profesorius, Livonijos katedros[111] kanauninkas, Valkavisko (Ваўкавыск, Baltarusija) [jėzuitų] mokyklos[112] prorektorius, 1770 m. vieną iš įrašais pažymėtų knygų padovanojęs neįvardytai Valkavisko bažnyčiai.

Reikia papildyti žinias ir apie dar vienos Žygimanto Augusto bibliotekos knygos (sąrašo nr. 19) savininkus. Be Vilniaus bernardinų vienuolyno įrašo, jame yra ir užbraukytas brolio Sebastiano Lekno dovanojimo, sprendžiant iš

109 LIAUKSMINAS, Žygimantas. *Graduale pro exercitatione studentium*. Vilnæ [Vilnius]: typis S. R. M. Academicis Societatis Jesu, 1742 (VUB IV 44516); SARBIEWSKI, Maciej Kazimierz. *Poemata...* Vilnae [Vilnius]: in typographia Regia Academiae & Universitatis Societatis Jesu, 1757 (VUB IV 13786); KILBER, Heinrich. *Theologia dogmatico-polemico-scholastica praelectionibus Academicis accommodata*. Tractatus II. Virceburgi [Würzburg]: impensis et typis Joannis Jacobi Stahel..., 1768 (VUB IV 11591$_{/2}$); idem. Tractatus III. 1770 (VUB IV 11621$_{/3}$).

110 „Josephi Stanislai Raszkowski Sac[rae] Theolog[iae] Doctoris Can[onici] Cath[edralis] Livon[iensis] Prorect[oris] Volcovis[censis] Adm[odum] Eccl[esiae] Mscibov[ensis]. applicat. Ecclesiæ Volcov[iscensi] ab anno 1770“ (VUB IV 44516); „J. S. Raszkowski ... Canon[ici] Cath[edralis] Livon. Prof[essoris] Juris...“, „Josephi Stanislai Raszkowski... Canon[ici] Cath[edralis] Livon. Prof[essoris] Juris...“, „JS. Raszkowski EP...“, „Jozefa Stanisława Raszkowskiego... Kanon. Katedr. ... Prof. Prava“ (VUB IV 13786); „JS. Raszkowski SJ“ (VUB IV 11621$_{/3}$); „JS. Raszkowski TD. Canon. Cath. Livon. Prof: Jur. et Jesuitae“ (VUB IV 11591$_{/2}$).

111 Livonijos katedra istoriškai buvo vadinama dabartinė Rygos katedra.

112 Jėzuitų rūpesčiu mokykla Valkaviske buvo atidaryta 1747 m.

įrašo formuluotės, greičiausiai, tiems patiems Vilniaus bernardinams, įrašas: „Fr[ater] Sebastianus Lekno donauit hunc librum pro loco [Vilnensis ?] pro fra[tribus studiosis ?]. oretur pro eo. Aue Maria“. Gaila, bet daugiau jokių duomenų apie šį asmenį surasti nepavyko.

APIBENDRINIMAS

Atskirų žinomų istorinių asmenybių bibliotekų ir iki mūsų laikų išlikusių jų knygų proveniencijų suregistravimas leidžia atsekti tų knygų judėjimą laike ir erdvėje, o kruopštus viršelių tyrimas sudaro sąlygas tiksliai identifikuoti kitų knygų panašiais viršeliais įrišimo vietą. Visi ankstesnių tyrėjų padaryti netikslumai aprašant ir vertinant Žygimanto Augusto bibliotekos knygas, šiuo metu esančias VU bibliotekoje, buvo padaryti neturint nei išsamaus apibendrinto vaizdo apie šių knygų viršelių puošybą, nei tiksliai suregistruotų proveniencijų.

Nagrinėjant VU bibliotekoje esančias Žygimanto Augusto rinkinio knygas paaiškėjo, kad iš viso jos buvo pažymėtos 4 skirtingais superekslibrisais. Du iš jų – „Angeliukas“ ir „Suglausti skydai“ – naudojo Krokuvos knygrišiai, kitus du: „MAGNVS DVX“ – Vilniaus pirmasis knygrišys ir „MAG DVX“ – Vilniaus antrasis knygrišys.

Kalbant apie kitus viršelių įspaudus, kuriais buvo papuošti Žygimanto Augusto rinkinio knygų kietviršiai, galima teigti, kad VU bibliotekoje esančiose Žygimanto Augusto bibliotekos knygose iš viso užfiksuota 12 skirtingų ruletčių įspaudų. Krokuvos knygrišiai naudojo 8 ruletes: „Antika“, „Augalai“, „EGO SVM PA“, „IDOLATRIA“, „IVSTICIA“, „Petras ir Paulius 1539“, „Petras ir Paulius 1540“, „Portretai“. Vilniaus pirmasis knygrišys naudojo 2 ruletes „Portretai“ ir „Reformatai“. Vilniaus antrasis knygrišys puošė knygas 3 ruletėmis: „Evangelistai“, „Mūzos“ ir „EGO SVM PA 1545“. Ruletė „Portretai“ buvo naudojama abiejuose miestuose: ja puošė knygas tiek Krokuvos knygrišiai, tiek Vilniaus pirmasis knygrišys. Be ruletčių įspaudų, VU bibliotekoje esančiose Žygimanto Augusto bibliotekos knygose iš viso užfiksuotas 21 skirtingas pavienis ornamentinis įspaudas. Krokuvos ir Vilniaus knygrišiai rišdami knygas naudojo skirtingus pavienius įspaudus. Remiantis pagal įrišimo metus, superekslibrisų ir ruletčių įspaudus nustatyta knygos įrišimo vieta, galima tvirtinti, kad Krokuvos knygrišiai naudojo šiuos pavienius ornamentinius įspaudus: „Gėlė“, „Gilė“, „Lapas“, „Lapelis“, „Lapelis 3“, „Lelija 2“, „Lelija 4“, „Pumpuras“, „Pumpuras 2“, „7 lapeliai“, „Su vaza“, „Su vaza 2“, „Šešialapis“, „Trilapis“, „Trilapis mažas“. Vilniaus pirmasis knygrišys savo įrišamas knygas puošė trimis

pavieniais ornamentiniais įspaudais: „Kampinis“, „Penkialapis 2“, „Gėlė maža“; Vilniaus antrasis knygrišys savo įrišamas knygas puošė keturiais pavieniais ornamentiniais įspaudais: „Lapelis 2“, „Lelija“, „Lelija 3“, „Penkialapis“. Pagal šiuos įspaudus galima būtų patikslinti kitų VU bibliotekoje esančių XVI a. knygų įrišimo vietą.

Nugarėlių skirtumai ir panašumai Žygimanto Augusto bibliotekos knygose taip pat gali suteikti daug informacijos. VU bibliotekoje šio karaliaus knygose iš viso užfiksuotos 5 skirtingai apipavidalintos nugarėlės. Krokuvos knygrišiams būdingas nugarėlės puošimo būdas: „IM“, „Lapeliai rombuose“, „Lapeliai rombuose 2“, „Ornamentinė“. Vilniaus pirmajam knygrišiui būdingas nugarėlės puošimo būdas „Lapeliai rombuose“, Vilniaus antrajam knygrišiui būdingi nugarėlės puošimo būdai: „Lapeliai rombuose“, „Ornamentinė 2“. Tiek Krokuvos, tiek abu Vilniaus knygrišiai naudojo vienodą nugarėlės puošimo būdą „Lapeliai rombuose“.

Atidžiau patyrinėjus segtuvus, išryškėja Vilniaus ir Krokuvos knygrišių skirtingi segtuvų tvirtinimo būdai. VU bibliotekos knygose aptikti trijų rūšių segtuvai. Krokuvos knygrišiams būdingi segtuvai „Tik kilpelės“, Vilniaus pirmajam knygrišiui – „Dvišakės kilpelės 2“, Vilniaus antrajam knygrišiui – „Dvišakės kilpelės“. Vilniaus knygrišiai savo įrišamoms knygoms dėjo įprastus segtuvus, kurių tvirtinimo plokštelė buvo viršuje ir matoma, o Krokuvos knygrišiai slėpė segtuvų tvirtinimo plokštelę po viršelio oda.

Remiantis anksčiau pateiktomis išvadomis galima išskirti visus viršelių įspaudus, kurie buvo būdingi abiem Vilniaus ir Krokuvos knygrišiams: **Vilniaus pirmasis knygrišys** rišdamas knygas naudojosi superekslibrisu „MAGNVS DVX“; ruletėmis: „Portretai“ ir „Reformatai“; pavieniais įspaudais: „Kampinis“, „Penkialapis 2“, „Gėlė maža“; nugarėlę puošė „Lapeliais rombuose“; būdingi segtuvai „Dvišakės kilpelės 2“. **Vilniaus antrasis knygrišys** rišdamas knygas naudojosi superekslibrisu „MAG DVX“; ruletėmis: „Evangelistai“, „Mūzos“ ir „EGO SVM PA 1545“; pavieniais įspaudais: „Lapelis 2“, „Lelija“, „Lelija 3“, „Penkialapis“; nugarėlę puošė: „Lapeliais rombuose“, „Ornamentine 2“; būdingi segtuvai „Dvišakės kilpelės“. **Krokuvos knygrišiai** rišdami knygas naudojosi superekslibrisais: „Angeliukas“ ir „Suglausti skydai“; ruletėmis: „Antika“, „Augalai“, „EGO SVM PA“, „IDOLATRIA“, „IVSTICIA“, „Petras ir Paulius 1539“, „Petras ir Paulius 1540“, „Portretai“; pavieniais įspaudais: „Gėlė“, „Gilė“, „Lapas“, „Lapelis“, „Lapelis 3“, „Lelija 2“, „Lelija 4“, „Pumpuras“, „Pumpuras 2“, „7 lapeliai“, „Su vaza“, „Su vaza 2“, „Šešialapis“, „Trilapis“, „Trilapis mažas“; nugarėlę puošė: „IM“, „Lapeliais rombuose“, „Lapeliais rombuose 2“, „Ornamentine“; būdingi segtuvai „Tik kilpelės“.

Galima pateikti galutinį skaičių, kad iš 14 VU bibliotekoje esančių Žygimanto Augusto bibliotekos knygų Krokuvoje buvo įrištos 8 knygos (sąrašo nr. 2–5, 7, 12, 17, 21), Vilniuje: pirmojo knygrišio – 2 knygos (sąrašo nr. 13, 19); antrojo knygrišio – 3 knygos (sąrašo nr. 11, 15, 16). Viena knyga buvo perrišta XVIII a., todėl pirminės jos įrišimo vietos ir knygrišio nustatyti neįmanoma.

Remiantis užfiksuotomis įspaudų nuotraukomis ir palyginus juos su ankstesnių tyrinėtojų kataloguose pateiktomis trynių iliustracijomis, galima tvirtinti, kad buvo naujai užfiksuota 10 įspaudų pavyzdžių, kurie nepažymėti M. Tkachenko ir M. Bryndos kataloge. Tai – pavieniai įspaudai: „Gėlė maža“, „Lapas“, „Lelija“, „Lelija 3“, „Penkialapis 2“, „7 lapeliai“, „Trilapis“, „Trilapis mažas“; nugarėlės: „Ornamentinė“ ir „Ornamentinė 2“.

Siekiant ištaisyti ankstesnių tyrinėtojų pateiktus duomenis ir skaičius apie VU bibliotekoje esančias Žygimanto Augusto karališko rinkinio knygas, galima teigti, kad šiuo metu VU bibliotekoje yra 14-a fizinių Žygimanto Augusto knygų. Jose įrišti 21-o pavadinimo veikalai, iš kurių vienas turi 4 tomus.

Atsakingai suregistravus visas proveniencijas, papildomai nustatyti iki šiol nežinoti buvę Žygimanto Augusto bibliotekos išlikusių knygų savininkai: Smolensko jėzuitų rezidencija, Gardino jėzuitų rezidencija, Andrzej Stanisław Załuski, Jan Żołądź, Józef Stanisław Raszkowski, Sebastian Lekno.

Taigi, nustačius Žygimanto Augusto bibliotekos knygų proveniencijas, šių knygų viršelių puošybos ypatumus, skirtumus tarp Krokuvos bei Vilniaus knygrišių, galima tikėtis, jog bus lengviau tyrinėti šio savininko biblioteką, išsklaidytų jo rinkinio knygų keliones po kitas bibliotekas bei savininkus, nustatyti išlikusių Žygimanto Augusto bibliotekos knygų įrišimo vietas, taip pat bus įmanoma identifikuoti kitų XVI a. viduryje tokia pat maniera ir panašiais įspaudais puoštų knygų įrišimo vietas.

Šaltiniai ir literatūra

Šaltiniai

1. ALBERTUS MAGNUS. *Parva naturalia*. Venezia: impensa heredum... Octaviani Scoti..., 1517 03 10. [6], 233 lap. : inic., signetas [OSM] ; 2º.VUB II 4704.
2. ALBERTUS MAGNUS. *Summi in via peripathetica philosophiae Theologique profundissimi naturalia ac supranaturalia opera*. Venezia: impensa heredum... Octaviani Scoti Modoetiensis..., [d. 1] 1517 02 19; [d. 2] 1518 05 29; [d. 3] 1518 01 15. – [12], 108, 150, 174 lap. : iliustr., inic., signetas [OSM] ; 2º. VUB II 4703.
3. AUGUSTINUS, Aurelius. *Tam in Vetus quam in Novum Testamentum commentarii...*: in ordinem utriusque capitum collecti... / per Ioannem Gastium Brisacensem in lucem editi... T. 2. Basileae [Basel]: per Ioannem Hervagium, 1542. 774, [2] p. : inic., signetas ; 2°. VUB II 4702$_{/2}$.

4. BUDÉ, Guillaume. *De transitu Hellenismi ad Christianismum libri tres*. Parisiis [Paris]: ex officina Rob. Stephani, 1535. – [6], 132, [2] lap. : iliustr., signetas, inic. ; 2°. VUB BAV 53.3.2.
5. CAIMO, Marcantonio. *In aliquot Iustinianaei codicis titulos, eos praecipue qui ad cognitionem iurisdictionis, et Imperii Meri mixtique*: tum iudicum, et omnis generis magistratuum potestatem et officium inprimis facere uidentur... – Franc. [Frankfurt am Main]: apud Chr. Egenolphum, 1544. [4], 88 lap. : inic., signetas, vinj. ;4°. VUB II 4707a.
6. *Corona beate Marie virginis*. [Strasbourg: Palude spaustuvininkas: „Vitas Patrum“ spaustuvininkas, apie 1485]. [2], LXXXVII, [1] lap. ; 2°. VUB Ink. 299.
7. FINÉ, Oronce. *Protomathesis*: Opus varium, ac scitu non minus utile quàm iucundum... Parisiis [Paris]: impensis Gerardi Morrhij : & Ioannis Petri, 1532. [8], 207 [i. e. 209], [1] lap. : frontisp., iliustr., inic., lent., signetas, vinj. ; 2°. VUB BAV 47.1.26.
8. FOLENGIUS, Joannes Baptista. *In psalmos commentaria*: quibus permulta quae hodie passim controversa sunt... Basileae [Basel]: apud Mich. Isingrinium, 1540. [4], 149, [1] lap. : inic., signetas ; 2°. VUB II 4701.
9. GIGAS, Joannes. *De immaturo illustrissimi principis Joannis, Georgij serenissimi Saxoniae Ducis filii obitu, Lugubre carmen*. Lipsiae [Leipzig]: excudebat Nicolaus Vuolrab, 1537. [11] lap. : inic., vinj. ; 4°. VUB II 4712a.
10. HANETON, Guillaume. *De Ordine & Forma Iudiciorum, ad usum Forensem accommodata Praxis*: Causarum patronis, omnibusque Forensia negocia tractantibus magno usui futura. Franc. [Frankfurt am Main]: apud Chr. Egenolphum, 1543. [10], 126 lap. : inic., signetas ; 4°. VUB II 4707b.
11. HERBURT, Jan. *Chronica*: sive Historiae Polonicae compendiosa... Basel: ex officina Oporiniana, 1571. [12], 368, [22] p. : inic., Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto portr. ; 4°. VUB II 2159$_{(2)}$.
12. HESSUS, Jodocus. *Podagrae ludus* : Ludus de podagra, in quo eius affectionis natura, commoda iuxta ac incommoda recensentur. Moguntiae [Mainz]: excudebat Ivo Schoeffer, 1537. [14] lap. : iliustr., inic., signetas [IS], vinj. ; 4°. VUB II 4711.
13. KILBER, Heinrich. *Theologia dogmatico-polemico-scholastica praelectionibus Academicis accommodata*. Tractatus II. Virceburgi [Würzburg]: impensis et typis Joannis Jacobi Stahel..., 1768. [16], 484, [2] p. : inic., vinj. ; 4°. VUB IV 11591$_{/2}$. Idem: Tractatus III. Virceburgi [Würzburg]: impensis et typis Joannis Jacobi Stahel..., 1770. [6], 506, [2] p. : inic., vinj. ; 4°. VUB IV 11621$_{/3}$.
14. LIAUKSMINAS, Žygimantas. *Graduale pro exercitatione studentium*. Vilnæ [Vilnius]: typis S. R. M. Academicis Societatis Jesu, 1742. [148] p. : nat., vinj. ; 4°. VUB IV 44516.
15. LUCIDO, Giovanni. *Opusculum de emendationibus temporum ab orbe condito ad hanc usque nostram aetatem*: iuxta veram ac rectam chronographiam... Venetiis [Venezia]: in officina Lucęantonii Iuntę, 1546. [8], 210 lap. : inic., signetas ; 4°. VUB BAV 47.5.6.
16. MELANCHTHON, Philipp. *Cum praefationum in quosdam illustres autores, tum orationum de clarissimorum virorum vitis*. T. 2. Argentorati [Strasbourg]: apud Cratonem Mylium, 1544 03. [8], 785, [7] p. : inic., signetas ; 8°. VUB II 4714$_{/2}$.
17. PECKHAM, John. *Collectaneum bibliorum quinque libris sententias divinae scripturae ad certos titulos seu locos communes redigens*. Coloniae [Köln]: ex officina Melchioris Nouesiani, 1541. [384] lap. : inic., signetas [Festina lente] ; 8°. VUB II 4716$_{(2)}$.
18. PEDIONEUS, Johannes. *In Simonem Grynaeum Antistitem, pietatis et doctrinae vidicem praeclarissimum...* Basileae [Basel]: in officina Roberti Winter, 1541 09. 29, [3] p. : inic., signetas ; 4°. VUB II 4709.

19. PROCOPIUS Gazaeus. *Commentarii in octateuchum*: hoc est, In priores octo Veteris Testamenti libros, ex vetustissimis orthodoxorum patrum, aliorumque scriptorum enarrationibus in unum corpus & perpetuum interpretationis contextum accuratissime concinnati... / in Latinum sermonem translati Conrado Clausero Tigurino interprete. Tiguri [Zürich]: per Andream Gessnerum F. et Iacobum Gessnerum fratres, 1555. [16], 552 [i. e. 551], [19] p. : inic., signetas, vinj. ; 2°. VUB II 1789.
20. SARBIEWSKI, Maciej Kazimierz. *Poemata...* Vilnae [Vilnius]: in typographia Regia Academiae & Universitatis Societatis Jesu, 1757. [26], 169 [i. e. 170] p. : inic., vinj. ; 4°. VUB IV 13786.
21. SCHWARZENBERG, Paul von. *Epigrammata.* Augustae Vindelicorum [Augsburg]: excudebat Henricus Steyner, 1538 04. [36] lap. : herbas (Schwarzenberg) ; 4º. VUB II 4708.
22. SOCCINI, Bartolommeo. [*Opera*]. D. 1–4. Lugduni [Lyon]: apud Iacobum Giunta, 1543. [d. 1] 57, [11] lap.; [d. 2] 262 [i. e. 292] lap.; [d. 3] 57, [5], 58–65, [1] lap.; [d. 4] [30] lap. : antr. lap. orn. rėmelyje, inic., signetas [Lelija ir Iacobus Giunta], vinj. ; 2º. VUB II $1768_{/1–4}$.
23. TERENTIANUS Maurus. *De literis, syllabis et metris...* Francofortiae [Frankfurt am Main]: apud Christianum Egenolphum, 1532 02. [48] p. : inic., signetas [Labor omnia vincit improbus] ; 4º. VUB II 4710.
24. THEMISTIOS. *Paraphrasis... in Aristotelis posteriora, et physica...* / Hermolao Barbaro patritio Veneto interprete. Basileae [Basel]: apud Ioan. Valderum, 1533 03. [32], 675 [i. e. 673], [1] p. : inic. ; 4º. VUB II 4706.
25. TIXIER DE RAVISI, Jean. *Epithetorum opus...* Basileae [Basel]: [Nikolaus Brylinger], 1576. [6], 952, [2] p. : inic., signetas, vinj ; 4º. VUB BAV 58.7.28.
26. VELIUS, Caspar Ursinus. *Querela Austriae* : sive Epistola ad reliquam Germaniam. Augustae Vindelicorum [Augsburg]: per Alexandrum Vueyssenhorn, 1532. [12] lap. : antr. lap. orn. rėmelyje, inic. ; 4º. VUB II 4712.
27. VIVES, Juan Luis. *De disciplinis libri XX*: in tres tomos distincti... Lugduni [Lyon]: apud Ioannem Frellonium, 1551. [40], 613, [1] p. : inic., signetas ; 8°. VUB BAV 70.4.4.

Literatūra

1. ADLER, Georg. *Handbuch Buchverschluss und Buchbeschlag*: Terminologie und Geschichte im deutschsprachigen Raum, in den Niederlanden und Italien vom frühen Mittelalter bis in die Gegenwart. Wiesbaden: Reichert Verl., 2010. XI, [1], 241, [1] p.
2. BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kas nauja apie Žygimanto Augusto bibliotekos paveldą Sankt Peterburge. *Senoji Lietuvos literatūra*, 2018, t. 45, p. 219–229 [žiūrėta 2019 m. spalio 22 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.llti.lt/failai/SLL45-219-229.pdf>.
3. BRAZIŪNIENĖ, Alma. Kelios pastabos dėl Žygimanto Augusto knygų Vilniaus universiteto bibliotekoje. *Knygotyra*, 1997, t. 33, p. 181–186.
4. BRAZIŪNIENĖ, Alma. Senųjų asmeninių Lietuvos bibliotekų tyrimai: status quo. *Bibliotheca Lituana*, 2012, t. 2: Atminties institucijų rinkiniai, p. 33–65.
5. KAWECKA-GRYCZOWA, Alodia. *Biblioteka ostatniego Jagiellona*: pomnik kultury Renesansowej. Wrocław ir kt.: Ossolineum, 1988. 341, [3] p., [18] iliustr. lap.
6. KISARAUSKAS, Vincas. *Lietuvos knygos ženklai, 1518–1918*. Vilnius: Mokslas, 1984.
7. LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*. Vilnius: Mokslas, 1976.
8. MARGOSCY, Daniel; SOMOS, Marc; JOFFE, Stephen N. *The Fabrica of Andrea Vesalius*: A Worldwide Descriptive Census, Ownership, and Annotations of the 1543 and 1555 Editions.

Leiden; Boston: Brill, 2018. 516 p. [žiūrėta 2019 m. spalio 24 d.]. Prieiga per internetą: <https://books.google.lt/books?id=XmZjDwAAQBAJ&pg=PA362&lpg=PA362&dq=Za%C5%82uski+azec&source=bl&ots=XwSHcLdgln&sig=ACfU3U2twrzUVYuXEg0z1D0-5AQ5NTOOYg&hl=lt&sa=X&ved=2ahUKEwikqMzks7TlAhXSfZoKHYfvC7UQ6AEwDHoECAkQAQ#v=onepage&q=Za%C5%82uski%20azec&f=false>.

9. PŁASZCZYŃSKA-HERMAN, Katarzyna. Łukasz ze Lwowa – jego związki z introligatorem Jerzym Moellerem i nietypowy pomysł na superekslibris. In *Introligatorzy i ich klienci = Bookbinders and their Customers*. Toruń: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2017, p. 93–107.
10. SAJAUSKAS, Stanislovas. Simboliai Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės monetose. *Pinigų studijos*, 2007, nr. 2, p. 59–70 [žiūrėta 2019 m. spalio 30 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.lb.lt/uploads/documents/docs/publications/sajauskas_3.pdf>.
11. TKACHENKO, Maria I.; BRYNDA, Maria. *Catalogue of books from the Library of Sigismund II Augustus, King of Poland in the collection of the National Library of Russia in Saint Petersburg = Katalog knig iz biblioteki korolya Sigizmunda Avgusta v fondakh Rossiiskoi nacional'noi biblioteki v Sankt-Peterburge = Katalog książek z biblioteki króla Zygmunta II Augusta w zbiorach Rosyjskiej Biblioteki Narodowej w Sankt Petersburgu.* Warszawa: National Library of Poland, 2015, 198, [1] p., [10] iliustr. lap.
12. *Vetera reducta*: parodos katalogas, 2012 11 15–2013 06 15 / sudarytojai Ina Kažuro; Evaldas Grigonis. Vilnius: VUL, 2012. 235, [5] p.
13. WAGNER, Arkadiusz. *Superekslibris Polski*: Studium o kulturze bibliofilskiej i sztucie od śriedniowiecza do połowy XVII wieku. Toruń: Wyd. Naukowe Uniwerytetu Mikołaja Kopernika, 2016. 599, [1] p.
14. SAVEL'EVA, Elena. *Knigi iz biblioteki pol´skogo korolya Sigizmunda II Avgusta*: katalog / Biblioteka Rossiiskoi akademii nauk; sudaryt. E. A. Savel´eva. Sankt-Peterburg: BAN, 1994. 148, [2] p.
15. *Žygimanto Augusto biblioteka* [žiūrėta 2020 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://proveniencijos.lnb.lt/zygimanto-augusto-biblioteka/>.

Elektroninių katalogų adresai

<http://stabikat.de/>
<https://virtualibiblioteka.vu.lt/primo-explore/search?vid=VU&lang=lt_LT>
<https://www.swissbib.ch/>
<http://www.sudoc.fr/166053570>

Iliustracijų sąrašas

1 iliustr. Superekslibrisas „Angeliukas“. Vaizdas iš VUB II $1768_{/1–4}$.
2 iliustr. Superekslibrisas „Suglausti skydai“. Vaizdas iš VUB BAV 70.4.4.
3 iliustr. Superekslibrisas „MAG DVX“. Vaizdas iš VUB BAV 47.5.6.
4 iliustr. Superekslibrisas „MAGNVS DVX“. Vaizdas iš VUB II 4716.
5 iliustr. Ruletės įspaudai su tekstu: „PENEL // O“, „HELE // NA“, „HECTO // R“, „ENE // VS“. Vaizdai iš VUB II $1768_{/1–4}$.
6 iliustr. Ruletės įspaudas „Augalai“. Vaizdas iš VUB II $1768_{/1–4}$.

7 iliustr. Ruletės įspaudas „EGO SVM PA“. Vaizdas iš VUB II 4701.
8 iliustr. Ruletės įspaudas „EGO SVM PA 1545“. Vaizdas iš VUB BAV 47.5.6.
9 iliustr. Ruletės įspaudas „Evangelistai“. Vaizdas iš VUB II 1789.
10 iliustr. Data virš „MARCVS“. Vaizdas iš VUB II 1789.
11 iliustr. Ruletės įspaudas „IVSTICIA“. Vaizdas iš VUB BAV 53.3.2.
12 iliustr. Ruletės įspaudai „IDOLATRIA“ su tekstu „PRO LEGI...“, „SCALA IACOB“, „II ISAAC“, „IDOLATRIA“. Vaizdai iš VUB II 4703–4704.
13 iliustr. Ruletės įspaudai „Mūzos“ su tekstu „EVTERPE“, „TALIA“. Vaizdai iš VUB BAV 47.5.6.
14 iliustr. Ruletės įspaudas „Petras ir Paulius 1539“. Vaizdai iš VUB II $4714_{/2}$.
15 iliustr. Ruletės įspaudas „Petras ir Paulius 1540“. Vaizdai iš VUB BAV 70.4.4.
16 iliustr. Ruletės įspaudai „Portretai“. Vaizdai iš VUB BAV 53.3.2 ir II $4714_{/2}$.
17 iliustr. Ruletės įspaudai „Reformatai“ su tekstu: „D. // MARTIN // LVT“, D. ERASM // ROT“. Vaizdai iš VUB II 4706.
18 iliustr. Pavienis įspaudas „Gėlė“. Vaizdas iš VUB II 4701.
19 iliustr. Pavienis įspaudas „Gėlė maža“. Vaizdas iš VUB II 4716.
20 iliustr. Pavieniai įspaudai „Gilė“. Vaizdai iš VUB II $4702_{/2}$ ir VUB BAV 53.3.2.
21 iliustr. Pavienis įspaudas „Kampinis“. Vaizdas iš VUB II 4706.
22 iliustr. Pavienis įspaudas „Lapas“. Vaizdas iš VUB BAV 53.3.2.
23 iliustr. Pavienis įspaudas „Lapelis“. Vaizdas iš VUB II $1768_{/1–4}$.
24 iliustr. Pavienis įspaudas „Lapelis 2“. Vaizdas iš VUB II 4708.
25 iliustr. Pavienis įspaudas „Lapelis 3“. Vaizdas iš VUB II 4703–4704.
26 iliustr. Pavienis įspaudas „Lelija“. Vaizdas iš VUB II 1789.
27 iliustr. Pavienis įspaudas „Lelija 2“. Vaizdas iš VUB II 4701.
28 iliustr. Pavienis įspaudas „Lelija 3“. Vaizdas iš VUB II 1789.
29 iliustr. Pavieniai įspaudai „Lelija 4“. Vaizdas iš VUB II $1768_{/1–4}$.
30 iliustr. Pavienis įspaudas „Penkialapis“. Vaizdas iš VUB BAV 47.5.6.
31 iliustr. Pavienis įspaudas „Penkialapis 2“. Vaizdas iš VUB II 4706.
32 iliustr. Pavienis įspaudas „Pumpuras“. Vaizdas iš VUB II $1768_{/1–4}$.
33 iliustr. Dalis pavienio įspaudo „Pumpuras 2“ ir visas įspaudas. Vaizdai iš VUB II 4707a–b ir VUB II $4716_{(2)}$.
34 iliustr. Pavienis įspaudas „7 lapeliai“. Vaizdas iš VUB II 4701.
35 iliustr. Pavienis įspaudas „Su vaza“. Vaizdas iš VUB II $1768_{/1–4}$.
36 iliustr. Pavienis įspaudas „Su vaza 2“. Vaizdas iš VUB II $4714_{/2}$.
37 iliustr. Pavienis įspaudas „Šešialapis“ ir kompozicija su „Lapeliais“. Vaizdas iš VUB II $1768_{/1–4}$.
38 iliustr. Pavienis įspaudas „Trilapis“. Vaizdas iš VUB II $4714_{/2}$.
39 iliustr. Pavienis įspaudas „Trilapis mažas“. Vaizdas iš VUB BAV 70.4.4.
40 iliustr. Nugarėlė su įspaudais „IM“. Vaizdas iš VUB II 4703–4704.
41 iliustr. Nugarėlė su įspaudais „Lapeliai rombuose“. Vaizdas iš VUB II 4706.
42 iliustr. Nugarėlė su įspaudais „Lapeliai rombuose 2“. Vaizdas iš VUB II 4701.
43 iliustr. Nugarėlė su įspaudais „Ornamentinė“. Vaizdas iš VUB BAV 70.4.4.
44 iliustr. Nugarėlė su įspaudais „Ornamentinė 2“. Vaizdas iš VUB BAV 47.5.6.
45 iliustr. Segtuvai „Dvišakės kilpelės“. Vaizdas iš VUB BAV 47.5.6.
46 iliustr. Segtuvai „Dvišakės kilpelės 2“. Vaizdas iš VUB II 4706.
47 iliustr. Segtuvai „Tik kilpelės“ ir po oda buvusi paslėpta, bet nutrupėjus odai atsivėrusi tvirtinimo plokštelė. Vaizdas iš VUB BAV 53.3.2.

PRIEDAS
Žygimanto Augusto bibliotekos knygų, esančių VU bibliotekoje, abėcėlinis sąrašas:

1. **ALBERTUS Magnus**, šventasis (apie 1193–1280). *Parva naturalia*. Venetijs [Venezia]: impensa heredum... Octaviani Scoti..., 1517 03 10. [6], 233 lap. : inic., signetas [OSM] ; 2º. Kolofonas. VUBPK 17; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 543; BV001352387; http://kvk.bibliothek.kit.edu/; https://reader.digitale-sammlungen.de/.
   Pastabos: 30,9 cm; kartu su šio sąrašo nr. 2: Albertus Magnus. Summi in via peripathetica philosophiae Theologique profundissimi naturalia ac supranaturalia opera. Venitijs [Venezia] : impensa heredum... Octaviani Scoti Modoetiensis..., [d. 1] 1517 02 19; [d. 2] 1518 05 29; [d. 3] 1518 01 15. [12], 108, 150, 174 lap.
   II 4704

2. **ALBERTUS Magnus**, šventasis (apie 1193–1280). *Summi in via peripathetica philosophiae theologique profundissimi naturalia ac supranaturalia opera*. Venitijs [Venezia]: impensa heredum... Octaviani Scoti Modoetiensis..., [d. 1] 1517 02 19; [d. 2] 1518 05 29; [d. 3] 1518 01 15. [12], 108, 150, 174 lap. : iliustr., inic., signetas [OSM] ; 2º. Turi bendrą antr. lapą, kuriame surašytas visų trijų dalių turinys. Kolofonas. VUBPK 16; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 543; BV012539480; https://reader.digitale-sammlungen.de/.
   Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; lipdė: Виленская Публичная БИБЛIОТЕКА; antsp.: ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛIОТЕКИ.
   Pastabos: 32,4 cm; kartu įrištos 2 knygos (su sąrašo nr. 1); def.: trūksta antr. lap.; įrišta 1550 m.: viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko, siužetinės ruletės su tekstu: „IDOLATRIA“; „SCALA IACOB“; „II ISAAC“ ir ruletės su šventųjų Petro ir Pauliaus atvaizdais su tekstu „PAVLVS“; „PETR“; „SALVATO“ ir data „1540“ įspaudais; viršutiniame kietviršyje aplink superekslibrisą kampuose – 4 pavieniai augalinių ornamentų „Su vaza“ įspaudai; viršuje įspausta: ALBERTI MAGNI. // PHYSICA // ET // [apačioje] PARVA NATVRALIA; apatiniame kietviršyje virš ir po superekslibriso veidrodžio – aklieji pavieniai ornamentiniai „Lapelių“ įspaudai; nugarėlėje aklieji pavieniai ornamentiniai įspaudai, sudarantys vientisą raštą su simboliais „IM“ arba „WI“; dviejų kablio tipo metalo ir odos segtuvų liekanos: išlikusios tik abi kilpelės; 4 ryšiai; šviesių, rudų, žalių siūlų kaptalas; įrašas rudu rašalu šoniniame knygos bloko krašte: Physicorum lib. // De coelo et mundo // De gener et corrup. // Metallia // Mineralia. // De anima // De intellectu et intellicib. // Metaphysica // [rašyta seniau nublukusiu rašalu] Alberti Magni // Physic... p[ar]ua [?] // ... // [vėl aukščiau esančio užrašo rašalas] De sensu et sensato // De mem... et remin. // De somno et vigilia // De iuueni... et senect. // De re...niratione // De ...

nto // De ... animae [?] // De vnitate intellectu: // ... Au...; smarkiai apkarpyta marginalija rudu rašalu [d. 3] lap. 121: Albert9 [con?] filiu[m] [?].
II 4703

3. **AUGUSTINUS, Aurelius** (354–430). *Tam in Vetus quam in Novum Testamentum commentarii...* : in ordinem utriusque capitum collecti... / per Ioannem Gastium Brisacensem in lucem editi... Basileae [Basel]: per Ioannem Hervagium, 1542. 2 t. ; 2°. VD16 A4156; Adams A2186; VUBPK 101.

   Tomus secundus : ex d. Aurelii Augustini Hipponensis episcopi libris decerptus, qui ea quae novi Testamenti sunt, habet. 774, [2] p. : inic., signetas. Kolofonas. Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 375.
   Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; įrašas: Inscriptus catalogo Collegii Vilnensis Societatis Iesu; lipdė nugarėlėje: BIBLIOTHECAE ROMANO-CATHOLICAE ECCLESIASTICAE ACADEMIAE PETROPOLITANAE; knygos gale TSRS Mokslų akademijos bibliotekos (buv. Leningradas) žymė: pieštuku įrašyta kaina 564/100; 100- .
   Pastabos: 32 cm; įrišta 1555 m.: viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko įspaudais; abiejuose kietviršiuose – ornamentiniai ruletės su portretais įspaudai; viršutiniame kietviršyje aplink superekslibrisą – auksinti pavieniai „Gilių“ ir „Lapelių“ įspaudai; viršutiniame kietviršyje įspausta: AVRELII // AVGVSTINI // IN // [apačioje] NOVVM // TESTAMEN: // COMMENTARII; nugarėlėje pavieniai renesansiniai augalinių ornamentų įspaudai „Lapeliai rombuose“, sudarantys vientisą raštą; dviejų kablio tipo metalinių segtuvų liekanos: išlikusios tik abi kilpelės; šviesių ir rudų siūlų kaptalas.
   II 4702$_{/2}$

4. **BUDÉ, Guillaume** (1468–1540). *De transitu Hellenismi ad Christianismum libri tres*. Parisiis [Paris]: ex officina Rob. Stephani, 1535. [6], 132, [2] lap. : iliustr., signetas, inic. ; 2°. Kolofonas. VUBPK 263; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 830; http://hardenberg.jalb.de/display_dokument.php?elementId=10581.
   Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; įrašas: Bibliothecæ Magnæ Collegij Vilnen[sis] Soc[ietatis] Iesu, inscriptus Catalogo; antsp.: BIBLIOTH[ECA] ACADEM[IAE] VILNENSIS.
   Pastabos: 29 cm; įrišta 1550 m.: viršelis medinis, aptrauktas ruda, XX a. vid. lakuota oda, su aklaisiais rėžtuko įspaudais; abiejuose kietviršiuose – ornamentiniai ruletės su portretais ir „IVSTICIA“ su tekstu: „IVSTICIA“; „PENTECOSTES“ įspaudai; viršutiniame kietviršyje aplink superekslibrisą pavieniai „Gilių“ ir „Lapo“ įspaudai; viršutiniame kietviršyje įspausta: BVDAEVS DE // TRANSITV // [apačioje] HELLENISMI // AD CHRISTIANISMV; dviejų kablio tipo metalinių segtuvų liekanos: išlikusios tik kilpelės; nugarėlėje pavieniai renesansiniai augalinių ornamentų

įspaudai „Lapeliai rombuose“, sudarantys vientisą raštą; nugarėlėje balto popieriaus lipdė su nusitrynusiu įrašu rudu rašalu: Budæus // ... // Hellenismi // 49.9.1. // S. P.; 4 ryšiai; tamsiai rudų ir raudonų siūlų kaptalas; priešlapio verso apačioje tikrinimo antsp.: 56.
BAV 53.3.2

5. **CAIMO, Marcantonio** (apie 1500–1562). *In aliquot Iustinianaei codicis titulos, eos praecipue qui ad cognitionem iurisdictionis, et Imperii Meri mixtique* : tum iudicum, et omnis generis magistratuum potestatem et officium inprimis facere uidentur... Franc. [Frankfurt am Main]: apud Chr. Egenolphum, 1544. [4], 88 lap. : inic., signetas, vinj. ;4º. Kolofonas. VUBPK 283; VD16 C 181; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 76; https://reader.digitale-sammlungen.de/.
Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; lap. 25–33 apačioje stipriai per visus lapus įspaustas įspaudas: AZEC [Andrej Załuski Episcopus Cracoviensis], pirmuose lapuose dar apvedžiotas rudu rašalu; lipdė: Виленская Публичная БИБЛIОТЕКА.
Pastabos: 20,7 cm; kartu įrištos 2 knygos (su sąrašo nr. 9); įrišta 1551 m.: viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko, viršutiniame kietviršyje ornamentiniais ruletės su šventųjų Petro ir Pauliaus atvaizdais su tekstu: „PETR“; „PAVL“ ir data „1539“; aplink superekslibrisą, kampuose aklieji ornamentiniai pavieniai „Lapo“ įspaudai; viršuje aklasis įspaudas: MARC9 ANTONI9 // CAIM9 IN ALIQVOT // [žemiau] TITVLOS // [apačioje] CODICIS ETC; prie nugarėlės – keli „Pumpuro 2“ įspaudai, kurių matosi tik viršutinė dalis; apatiniame kietviršyje – aklieji ornamentiniai ruletės įspaudai su veideliais; dviejų kablio tipo metalinių segtuvų liekanos: išlikusios tik abiejų segtuvų kilpelės; 3 ryšiai; nugarėlė nuplyšusi; signetai ir kai kurios inic. raidės, dvi paskutinės eilutės lap. 44vo – spalvinti geltona spalva; kietviršių vidinėse pusėse plunksnos bandymai rudu rašalu.
II 4707a

6. **FINÉ, Oronce** (1494–1555). *Protomathesis* : Opus varium, ac scitu non minus utile quàm iucundum... Parisiis [Paris]: impensis Gerardi Morrhij : & Ioannis Petri, 1532. [8], 207 [i. e. 209], [1] lap. : frontisp., iliustr., inic., lent., signetas, vinj. ; 2º. Kolofonas. VUBPK 612; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 956; https://babel.hathitrust.org/; http://opac.sbn.it; https://gso.gbv.de.
Proveniencijos: įrašas: Ex Bibliotheca Regis Sigismundi Augusti. Nunc vero Collegii Soc[ietatis] Jesu inscriptus Catalogo Viln[ensi]; kita ranka tarp eilučių matosi vėlesni įrašai: Bibliothecæ magnæ; nunc Vero Bibliothecæ magnæ; antsp. lap. sign. AA_2: BIBLIOTH[ECA] ACADEM[IAE] VILNENSIS; Kijevo mokslų akademijos bibliotekos žymės: mėlyna popierinė lipdė nugarėlėje su šifru: ...5 // XV,81; vidinėje viršutinio kietviršio pusėje pieštuku įrašyta: XV, 81; frontisp. apačioje kairėje pusėje pieštuku įrašyta: N65.

Pastabos: 34,5 cm; def.: trūksta lap. 100, lap. sign. Dd_8, dalies lap. 207; perrišta XVIII a.: viršelis kartono, aptrauktas ruda, taškuota oda su aklaisiais rėžtuko įspaudais; šviesių ir rudų siūlų kaptalas; knygos bloko kraštai taškuoti rudai; marginalija lot. k. lap. 158 verso.
BAV 47.1.26

7. **FOLENGIUS, Joannes Baptista** (1490–1559). *In psalmos commentaria* : quibus permulta quae hodie passim controversa sunt, tanta pietate gravitateque deciduntur, ut nullus tam iniquus esse volet, quin se ex harum lectione longè meliorem doctioremque factum agnoscat. Basileae [Basel]: apud Mich. Isingrinium, 1540. [4], 149, [1] lap. : inic., signetas ; 2°. VUBPK 617; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 427; http://opac.bib-bvb.de:8080.
Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; lipdė: Виленская Публичная БИБЛIОТЕКА; antsp. pradžioje ir gale: ПЕЧАТЬ ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛIОТЕКИ.
Pastabos: 32 cm; įrišta 1555 m.: viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko, viršutiniame kietviršyje – ornamentiniai ruletės „EGO SVM PA“ įspaudai su tekstu: „SALVATOR“; „EGO SVM PA[stor]“; „SVR EX VAL[e]“; apatiniame – siužetinės ruletės įspaudai su tekstu: „IDOLATRIA“; „II ISAAC“; „PROLEGIS“; „SCALA IACOBI“; abiejuose kietviršiuose aplink superekslibrisą – pavieniai įspaudai: viršutiniame – „Gėlės“; apatiniame – „Lelijos 2“; viršutiniame kietviršyje įspaudas: IOAN: BAPTISTÆ // FOLENGII // [apačioje] IN PSALMOS // COMMENTARIA; pavieniai „Pumpuro“, „7 lapelių“ įspaudai; nugarėlėje pavieniai renesansiniai augalinių ornamentų įspaudai „Lapeliai rombuose“, sudarantys vientisą raštą; dviejų kablio tipo metalinių ir odinių segtuvų liekanos: išlikusios tik kilpelės ir dviejų odinių dirželių fragmentai; 4 ryšiai; šviesiai ir tamsiai rudų siūlų kaptalas.
II 4701

8. **GIGAS, Joannes** (1514–1581). *De immaturo illustrissimi principis Joannis, Georgij serenissimi Saxoniae Ducis filii obitu, Lugubre Carmen...* Lipsiae [Leipzig]: excudebat Nicolaus Vuolrab, 1537. [11] lap. : inic., vinj. ; 4°. VUBPK 660; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 910; https://www.base-search.net/.
Pastabos: 19,2 cm; įrišta su (sąrašo nr. 16): Schwarzenberg, P. von. Epigrammata. Augsburg, 1538.
II 4712a

9. **HANETON, Guillaume** (1506–1586). *De ordine & forma iudiciorum, ad usum Forensem accommodata praxis* : Causarum patronis, omnibusque Forensia negocia tractantibus magno usui futura.... Franc. [Frankfurt am Main]: apud Chr. Egenolphum, 1543. [10], 126 lap. : inic., signetas ; 4°. VUBPK 693; VD16 H 516;

Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 170; http://gateway-bayern.de/VD16+H+516; https://reader.digitale-sammlungen.de/.
Pastabos: 20, 7 cm; įrišta su (sąrašo nr. 5): Caimo, M. In aliquot Iustinianaei Codicis Titulos... Frankfurt am Main, 1544.
II 4707b

10. **HESSUS, Jodocus** (XV–XVI a.). *Podagrae ludus* : [kitame lape] Ludus de podagra, in quo eius affectionis natura, commoda iuxta ac incommoda recensentur... Moguntiae [Mainz]: excudebat Ivo Schoeffer, 1537. [14] lap. : iliustr., inic., signetas [IS], vinj. ; 4°. Kolofonas. VUBPK 546 [klaidingai nurodytas autorius: Eobanus, Hessus Helius]; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 907; http://kvk.bibliothek.kit.edu; https://sammlungen.ulb.uni-muenster.de/urn/urn:nbn:de:hbz:6:1-25157.
Pastabos: 19,5 cm; įrišta su (sąrašo nr. 16): Schwarzenberg, P. von. Epigrammata. Augsburg, 1538.
II 4711

11. **LUCIDO, Giovanni** (veikė 1552–1564). *Opusculum de emendationibus temporum ab orbe condito ad hanc usque nostram aetatem...* Venetiis [Venezia]: in officina Lucęantonii Iuntę, 1546. [8], 210 lap. : inic., signetas ; 4°. Kolofonas. VUBPK 902; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 778; http://gso.gbv.de.
Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; įrašas: Collegii Vilnen[sis] Socie[tatis] IESV inscriptus catalogo; įrašas: Bibliothecæ magnæ; antsp.: BIBLIOTH[ECA] ACADEM[IAE] VILNENSIS; Charkovo universiteto rankraštinės žymės pieštuku priešlapyje ir antr. lape: B. III./31, √45; antsp.: Проверено ЦНБ 1939.
Pastabos: 22 cm; įrišta 1560 m.: viršelis restauruotas VU bibliotekos knygrišių, išsaugant originalų viršelį: medis, aptrauktas ruda, XX a. vid. lakuota oda, su aklaisiais rėžtuko įspaudais; viršutiniame kietviršyje įspaudai – ornamentiniai ruletės su mūzų atvaizdais su tekstu „TERPSICE“; „CALIOP“; „EVTERP“; „TALIA“ ir kt., apatiniame – ornamentiniai ruletės „EGO SVM PA“ su tekstu: „SALVATOR“; „EGO SVM PA“; „SVR ET VA“ ir data „1545“ įspaudai; abiejuose kietviršiuose aplink superekslibrisą – pavieniai „Penkialapių“ – gėlių žiedų įspaudai; viršutiniame kietviršyje įspaudas: IOANNES: LVCIDI; žemiau nutrintas buvęs įspaudas: ANVS; nugarėlė „Ornamentinė 2“ – pavieniai renesansiniai augalinių ornamentų įspaudai, sudarantys vientisą raštą; dviejų kablio tipo metalinių ir odinių segtuvų liekanos: išlikusios abi dvišakės formos kilpelės; 3 ryšiai; žalių ir rudų siūlų kaptalas; priešlapyje įrašas pieštuku: 1934 г.
BAV 47.5.6

12. **MELANCHTHON, Philipp** (1497–1560). *Cum praefationum in quosdam illustres autores, tum orationum de clarissimorum virorum vitis*. T. 2. Argentorati [Strasbourg]: apud Cratonem Mylium, 1544 03. [8], 785, [7] p. : inic., signetas ; 8°. Kolofonas. VUBPK

945; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 848; VD16 M 3556;
Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; įrašas: JS Raszkowski EJPG [?].
Pastabos: 16,8 cm; def.: trūksta antr. lap. ir pab. nuo p. 667; įrišta 1547 m.: viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko, ornamentiniais ruletės su: viršutiniame kietviršyje šventųjų Petro ir Povilo atvaizdais su tekstu: „PETR"; „PAVL" ir data „1539" įspaudais; apatiniame – su neįvardytais portretais be teksto; viršutiniame kietviršyje centre aplink Žygimanto Augusto superekslibr. – pavieniai augalinių motyvų ornamentiniai įspaudai „Su vaza 2", kampuose – įspaudai „Trilapis"; viršutiniame kietviršyje viršuje įspausta [buvęs auksinimas?]: TOMVS. II. PHIL.:; apačioje: MEL. ORATIONVM; dviejų segtuvų buvimo žymės; nugarėlėje pavieniai renesansiniai augalinių ornamentų įspaudai „Lapeliai rombuose", sudarantys vientisą raštą; šviesiai rudų ir melsvų siūlų kaptalas; 3 ryšiai; tikrinimo antsp.: 56.
II 4714$_{/2}$

13. **PECKHAM, John** (apie 1230–1292). *Collectaneum bibliorum quinque libris sententias divinae scripturae ad certos titulos seu locos communes redigens*. Coloniae [Köln]: ex officina Melchioris Nouesiani, 1541. [384] lap. : inic., signetas [Festina lente] ; 8º. VUBPK 1038; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 473; http://www.worldcat.org.
Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; įrašas [užbraukytas]: Collegij Vilnensis Societatis IESV. Inscriptus Catalogo; įrašas: Collegii Orsensis S[o]c[ieta]tis JESU; įrašas [užbraukytas]: Residentiæ Smolenscen[sis] Socie[ta]tis JESV; lipdė: Виленская Публичная БИБЛIОТЕКА; antsp.: ПЕЧАТЬ ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛIОТЕКИ.
Pastabos: 17,3 cm; įrišta 1559 m.: viršelis tvarkytas XVII–XVIII a.: nugarėlė ir kampai sutvirtinti stora, tamsiai ruda oda: viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais ornamentiniais ruletės įspaudais su portretais; centruose šalia Žygimanto Augusto superekslibriso – pavieniai ornamentiniai įspaudai „Gėlė maža"; kampuose – pavieniai „Kampiniai" įspaudai; dviejų segtuvų buvimo žymės; 3 ryšiai; nugarėlėje tarpryšyje baltos popierinės lipdės su pavadinimu juodu rašalu fragmentai: Collectaneum // Bibliorum. // A.; šviesiai rudų ir gelsvų siūlų kaptalas; nugarėlės viršuje – balta popierinė VVB lipdė ornamentiniais pakraščiais ir numeriu: 14.
II 4716

14. **PEDIONEUS, Johannes** (XVI a.). *In Simonem Grynaeum Antistitem, pietatis et doctrinae vidicem praeclarissimum...* Basileae [Basel]: in officina Roberti Winter, 1541 09. 29, [3] p. : inic., signetas ; 4º. Kolofonas. VUBPK 1177; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 925 [autorius pagal: Rhetus]; http://kvk.bibliothek.kit.edu/.
Pastabos: 19,3 cm; įrišta su (sąrašo nr. 16): Schwarzenberg, P. von. Epigrammata. Augsburg, 1538.
II 4709

15. **PROCOPIUS Gazaeus** (465–529). *Commentarii in octateuchum* : hoc est, in priores octo Veteris Testamenti libros, ex vetustissimis orthodoxorum patrum, aliorumque scriptorum enarrationibus in unum corpus & perpetuum interpretationis contextum accuratissime concinnati... / in Latinum sermonem translati Conrado Clausero Tigurino interprete... Tiguri [Zürich]: per Andream Gessnerum F. et Iacobum Gessnerum fratres, 1555. [16], 552 [i. e. 551], [19] p. : inic., signetas, vinj. ; 2°. Kolofonas. Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 484; https://kvk.bibliothek.kit.edu/; Adams P2153; VD16 P 4985; http://digital.onb.ac.at/.
Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; įrašas: Bibliothecæ Coll[egii] Acad[emiae] Viln[ensis] S[ocietatis] I[esu]; visiškai užtušuotas įrašas antr. lap.: Collegij Vilnen[sis] Soc[ietatis] IESU inscriptus cathalogo [?]; antsp.: FR[ATER] DOMINICVS SIWICKI O[RDINIS] P[RÆDICATORUM] Prov[inciae] Litv[anae]; [tekstas po antsp.] Pro eo dicatur AVE; lipdė: BIBLIOTHECAE CONVENTUS GRODNENSIS ORDINIS PRÆDICATORUM; lipdė: Виленская Публичная БИБЛIОТЕКА; antsp.: ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛIОТЕКИ; antsp.: ПЕЧАТЬ ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛIОТЕКИ.
Pastabos: 33,4 cm; def.: trūksta lap. sign. α_{2-6}; įrišta 1557 m.; perrišta XVIII a. pabaigoje D. Siwickiui (nauja nugarėlė, priešlapiai), lakuota XX a. vid.: viršelis medinis, aptrauktas šviesiai ruda oda su aklaisiais rėžtuko, ornamentiniais ruletės – viršutiniame kietviršyje – su evangelistų atvaizdais su tekstu: „LVCAS“; „MARCVS“; „IOANNES“; „MATHEVS“; „SALVATOR“ ir data „1545“; apatiniame – tos pačios ruletės su evangelistų atvaizdais įspaudai; aplink apatinį superekslibrisą – ruletės su mūzomis ir tekstu „TERPSICE“, „CALIOP“, „EVTERP“, „TALIA“ įspaudai; superekslibriso veidrodyje juodinti pavieniai „Lelijos 3“ įspaudai; apatiniame kietviršyje aplink superekslibrisą – pavieniai juodinti „Lelijos“ įspaudai; viršutiniame kietviršyje įspausta: COMENT PRO COPY // IN OCTATEVCHVM; dviejų segtuvų buvimo žymės; kietviršių briaunų skliautai – su nuosklembomis; nugarėlė tvarkyta XVIII a.: klijuota, išlikę fragmentai renesansinės nugarėlės su pavieniais 4 lapelių rombe įspaudais „Lapeliai rombuose“, sudarančiais vientisą ornamentą; nauja (XVIII a.) nugarėlė puošta auksintais ornamentiniais plokštelės įspaudais; šviesios odos plaketėje juodintas įspaudas: PROCOPII // EXPOSITIO // OCTATEUC; 4 ryšiai; mėlynų ir geltonų siūlų kaptalas; įrašas rudu rašalu šoniniame knygos bloko krašte: Procopi // in Octa- // teuchu; priešlapiai rausvo kleisterinio popieriaus; viršutinio kietviršio vidinėje pusėje, apačioje Gardino dominikonų vienuolyno bibliotekos lipdė su spausdinta raide „C“ ir ranka rašytu numeriu: 80; tikrinimo antsp.: 56.
II 1789

16. **SCHWARZENBERG, Paul von** (1499–1535). *Epigrammata...* : Cernite quae Baro (Lectores) epigrammata Paulus, Diversa aetate, et diversis scripserat annis. M. D. XXXVIII. Augustae Vindelicorum [Augsburg]: excudebat Henricus Steyner, 1538 04. [36] lap. : herbas (Schwarzenberg) ; 4°. Kolofonas. Aprašyta pagal: VUBPK 1241;

VD16 S 4756; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 906 [klaidingai nustatytas autorius: Eobanus]; http://gateway-bayern.de/VD16+S+4756; https://reader.digitale-sammlungen.de/.

Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; lipdė: Виленская Публичная БИБЛІОТЕКА.

Pastabos: kartu įrištos 6 knygos (sąrašo nr. 8, 10, 14, 18, 20); 20,6 cm; def.: trūksta pradžios iki lap. sign. H_1; įrišta 1559 m.: viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko įspaudais; viršutiniame kietviršyje įspaudas – ornamentinis ruletės „EGO SVM PA“ su tekstu: „SALVATOR“; „EGO SVM PA“; „SVR ET VA“ ir data „1545“; aplink superekslibrisą kampuose – pavieniai ornamentiniai „Lapelio 2“ įspaudai; trūksta pusės viršutinio kietviršio; apatiniame kietviršyje – aklieji rėžtuko ir ornamentiniai ruletės su mūzų atvaizdais su tekstu „TERPSICE“; „CALIOP“; „EVTERP“; „TALIA“ įspaudai; viršutiniame kietviršyje įspaudo fragmentas: HERMANN... // II PAR...; nugarėlėje pavieniai renesansiniai augalinių ornamentų įspaudai „Lapeliai rombuose“, sudarantys vientisą raštą; dviejų metalinių ir odinių segtuvų liekanos: išlikęs vieno odinio dirželio fragmentas; šoniniame knygos bloko krašte – 4 tamsiai rudos odos skirtukai; 3 ryšiai; knygos bloko sutvirtinimui panaudoti ranka juodu ir raudonu rašalu rašyto pergamento fragmentai; tikrinimo antsp.: 1956.

II 4708

17. **SOCCINI, Bartolommeo** (1436–1507). [*Opera*]. Nu[n]c denuò impressa. Lugduni [Lyon]: apud Iacobum Giunta, 1543. 4 t. ; 2º. VUBPK 1262; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 302; IT\ICCU\TO0E\023012; http://kvk.bibliothek.kit.edu/.

[D. 1] *Super prima parte Digesti veteris*. 57, [11] lap. : antr. lap. orn. rėmelyje, inic., signetas [Lelija ir Iacobus Giunta], vinj.

Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; lipdė: BIBLIOTEKA KATEDRALNA Dział... L.; lipdė su Lvovo universiteto nuotrauka ir įrašu mėlynu rašalu: „400“ Библиотеке Вильнюсского университета от Библиотеки Львовского университета.

Pastabos: kartu įrištos d. 1–4; 44 cm; įrišta 1550 m.: restauruota, perrišta, išsaugant originalų viršelį (2001–2006 m.): viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko, ornamentiniais siužetinės ruletės su tekstu: „IDOLATRIA“; „SCALA IACOB“; „II ISAAC“ įspaudais; aplink superekslibrisą – aklieji ruletės su antikinių herojų portretais su tekstu: „ENEVS“; „HELENA“; „PENELO“; „HECTOR“ ir data „1542“ bei augaliniais „Lelijos 4“, „Pumpuro“, „Šešialapio“ ornamentais įspaudai; superekslibriso veidrodžių kampuose augalinių ornamentų „Su vaza“ įspaudai; „Lapelių“ įspaudai, sudarantys vientisą eilutės raštą; dviejų kablio tipo metalinių ir odinių segtuvų liekanos: išlikusios tik abi kilpelės be tvirtinimo plokštelių; nugarė-

lėje aklieji pavieniai ornamentiniai įspaudai, sudarantys vientisą raštą su simboliais „IM“ arba „WI“; šviesių, rudų ir žalių siūlų pintas kaptalas; 5 ryšiai; viršutinio kietviršio vidinėje pusėje lipdėje Lvovo [?] katedros bibliotekos šifras: Dział F // L. 46. [nubraukta raudonu pieštuku] 2833; žemiau įrašas tuo pačiu raudonu pieštuku: 2012; įrašas pieštuku antr. lape viršuje dešinėje: 2012.
II 1768$_{/1}$

[D. 2] *Super digesto veteri et infortiato et digesto novo…* Excudebat Hector Penet: [apud Iacobum Giunta]. 262 [i. e. 292] lap. : antr. lap. orn. rėmelyje, inic., signetas [Lelija], vinj. ; 2º. Kolofonas.
Pastabos: 42 cm; įrišta su d. 1.
II 1768$_{/2}$

[D. 3] *Fallentie…* Iacobus Giunta. 57, [5], 58–65, [1] lap. : antr. lap. orn. rėmelyje, inic., signetas [Lelija ir Iacobus Giunta], vinj. ; 2º. http://gateway-bayern.de/BV010803210; http://kvk.bibliothek.kit.edu; https://reader.digitale-sammlungen.de/.
Pastabos: 42,1 cm; įrišta su d. 1.
II 1768$_{/3}$

[D. 4] *Index operum…* Iacobi Giunti. [30] lap. : antr. lap. orn. rėmelyje, inic., signetas [Lelija], vinj. ; 2º. IT\ICCU\TO0E\023009; http://kvk.bibliothek.kit.edu.
Pastabos: 42 cm; įrišta su d. 1.
II 1768$_{/4}$

18. **TERENTIANUS Maurus** (II–III a.). *De literis, syllabis et metris…* Francofortiae [Frankfurt am Main]: Apud Christianum Egenolphum, 1532 02. [48] p. : inic., signetas [Labor omnia vincit improbus] ; 4º. Kolofonas. VUBPK 1297; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 891; VD16 T 360; http://kvk.bibliothek.kit.edu.
Pastabos: 19,2 cm; įrišta su (sąrašo nr. 16): Schwarzenberg, P. von. Epigrammata. Augsburg, 1538.
II 4710

19. **THEMISTIOS** (317–388). *Paraphrasis… in Aristotelis posteriora, et physica*. In libros item de Anima, Memoria et Reminiscentia, Somno et Vigilia, Insomnijs, et Divinatione per somnum / Hermolao Barbaro patritio Veneto interprete. Basileae [Basel]: apud Ioan. Valderum, 1533 03. [32], 675 [i. e. 673], [1] p. : inic. ; 4º. Kolofonas. VUBPK 1314; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 582; VD16 T 707; http://gateway-bayern.de/VD16+T+707; https://www.e-rara.ch/bau_1/content/pageview/.

Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; įrašas [nubrauktas]: Fr[ater] Sebastianus Lekno donauit hunc librum pro loco [Vilnensis ?] pro fra[tribus studiosis ?]. oretur pro eo. Aue Maria; įrašas: PP[atrum] Bernardinor[um] Vilnen[sium]; įrašas: Pro Libraria Vilnensi Fratrum Minor[um]; lipdė: Виленская Публичная БИБЛІОТЕКА; antsp. antr. lape ir gale: ПЕЧАТЬ ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛІОТЕКИ; antsp.: ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛІОТЕКИ.
Pastabos: 23 cm; def.: p. 541–548 trūksta kampo; įrišta 1560 m.: viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko, ornamentiniais ruletės su reformatų autorių atvaizdais su tekstu „D. MARTIN LVT"; „D. ERASM ROT" ir kt.; kietviršių briaunų centrai – su nuosklembomis; viršutiniame kietviršyje aplink auksintą superekslibrisą, kampuose – ornamentiniai „Kampiniai" įspaudai; apatiniame – pavieniai „Penkialapių 2" – gėlių žiedų įspaudai; viršutiniame kietviršyje įspaudas: PARAPHRASIS // [apačioje] THEMISTHY; nugarėlėje pavieniai renesansiniai augalinių ornamentų įspaudai „Lapeliai rombuose", sudarantys vientisą raštą; dviejų kablio tipo metalinių ir odinių segtuvų liekanos: išlikusios abi dvišakės formos kilpelės ir vieno dirželio fragmentas; 3 ryšiai; tamsiai ir šviesiai rudų siūlų kaptalas; nugarėlės viršuje balta VVB popierinė lipdė orn. pakraščiais ir numeriu: 2; viršutinio kietviršio vidinėje pusėje Vilniaus bernardinų vienuolyno šifras rudu rašalu su ant jo užklijuota VVB lipde: [Ar]mar: 12 // ... E. // ... N. 3; žemiau nubrauktas šifras: N. 8. N 27; tikrinimo antsp.: 1956.
II 4706

20. **VELIUS, Caspar Ursinus** (1493–1539). *Querela Austriae* : sive Epistola ad reliquam Germaniam. Augustae Vindelicorum [Augsburg]: per Alexandrum Vueyssenhorn, 1532. [12] lap. : antr. lap. orn. rėmelyje, inic. ; 4º. Kolofonas. VUBPK 1339 [klaidingai nurodytas autorius: Ursinus Velius, Caspar]; Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 931 [klaidingai nurodytas autorius: Ursinus]; VD16 U 368; http://kvk.bibliothek.kit.edu/.
Pastabos: 19,3 cm; įrišta su (sąrašo nr. 16): Schwarzenberg, P. von. Epigrammata. Augsburg, 1538.
II 4712

21. **VIVES, Juan Luis** (1492–1540). *De disciplinis libri XX* : in tres tomos distincti... Lugduni [Lyon]: apud Ioannem Frellonium, 1551. [40], 613, [1] p. : inic., signetas ; 8°. Kolofonas. Kawecka-Gryczowa, A. Biblioteka ostatnego Jagiellona, 894; http://gateway-bayern.de/BV041238756; https://reader.digitale-sammlungen.de/; http://www.worldcat.org.
Proveniencijos: Žygimanto Augusto superekslibr.; įrašas: Residentiæ Grodnensis Societatis IESV Noue[m]b[ris] 1642; įrašas: Joann[is] Źoląndʒ et Amicoru[m] m[anu] p[ropria]; Kijevo Mokslų akademijos bibliotekos žymės: balta popierinė lipdė nugarėlėje su šifru: I, 68; antr. lap. apačioje kairėje pusėje pieštuku įrašyta: N86.

Pastabos: 18 cm; viršelis medinis, aptrauktas ruda oda su aklaisiais rėžtuko, ornamentiniais ruletės įspaudais su šventųjų atvaizdais su tekstu „PAVLVS“; „PETR“; „SALVATO“ ir data „1540“; aplink superekslibrisą kampuose – pavieniai ornamentiniai „Lapelio“ viršutiniame kietviršyje ir „Lelijos 2“ apatiniame įspaudai; viršutiniame kietviršyje įspausta: IOAN: LVDOVICI // VIVIS // [apačioje] DE // DISCIPLINIS LIB: XX; prie nugarėlės įspaudai „Trilapis mažas“; nugarėlė „Ornamentinė“ – renesansiniai pavieniai ornamentiniai įspaudai, sudarantys vientisą raštą; dviejų metalinių segtuvų liekanos: išlikusios tik abi kilpelės be tvirtinimo plokštelių; nugarėlės viršuje Kijevo Mokslų akademijos bibliotekos lipdė; žemiau – balta popierinė lipdė su įrašu juodu rašalu: R5; šviesiai ir tamsiai rudų siūlų kaptalas; marginalijos lot. k. su vardais ir data: Assertus [?] ... scibowiensis [?] ... [li]brum dotauit ... perpetui amoris, Samue... Ż... in Christo Jesu Baptizato charissimo A[nno] d[omi]ni 16... die 20 Aprilis ... manu p[ro]pria Agripa de... Sophia...
BAV 70.4.4

1 LENTELĖ. Žygimanto Augusto knygų VU bibliotekoje viršeliai

Šifras	Sąrašo nr.	Knygos leidimo metai	Superekslibrisas	Įrišimo metai, vieta, knygrišys	Ruletės	Ruletės metai	Pavieniai įspaudai	Nugarėlė	Panaudotas pergamentas	Kaptalas	Segtuvai	Auksinimas
II 4704	**1**	1517	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2
II 4703	**2**	1517–1518	„Angeliukas“	1550, Krokuva	„IDOLATRIA“; „Petras ir Paulius 1540“	nėra	„Lapelis“; „Lapelis 3“; „Su vaza“	„IM“	yra	gelsvi, rudi, geltoni siūlai	tik kilpelės	yra
II 4702/2	**3**	1542	„Angeliukas“	1555, Krokuva	„Portretai“	nėra	„Gilė“	„Lapeliai rombuose“	nėra	šviesūs ir rudi siūlai	tik kilpelės	yra
BAV 53.3.2	**4**	1535	„Angeliukas“	1550, Krokuva	„IVSTICIA“; „Portretai“	nėra	„Gilė“; „Lapas“; „Pumpuras 2“	„Lapeliai rombuose“	nėra	tamsiai rudi ir raudoni siūlai	tik kilpelės	yra
II 4707a	**5**	1544	„Suglausti skydai“	1551, Krokuva	„Petras ir Paulius 1539“; „Portretai“	1539	„Lapas“; „Pumpuras 2“	nėra	yra (buvimo žymės)		tik kilpelės	yra
BAV 47.1.26	**6**	1532	nėra, tik įrašas	XVIII a., perrišta	nėra	nėra	nėra	XVIII a., perrišta	nėra	šviesūs ir rudi siūlai	nėra	nėra
II 4701	**7**	1540	„Angeliukas“	1555, Krokuva	„EGO SVM PA“; „IDOLATRIA“	nėra	„Gėlė“; „Lapelis 3“; „Lelija 2“; „Pumpuras“; „7 lapeliai“	„Lapeliai rombuose 2“	nėra	šviesūs ir rudi siūlai	tik kilpelės	yra
II 4712a	**8**	1537	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
II 4707b	**9**	1543	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5
II 4711	**10**	1537	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16

1 lentelės tęsinys

Šifras	Sąrašo nr.	Knygos leidimo metai	Superekslibrisas	Įrišimo metai, vieta, knygrišys	Ruletės	Ruletės metai	Pavieniai įspaudai	Nugarėlė	Panaudotas pergamentas	Kaptalas	Segtuvai	Auksinimas
BAV 47.5.6	**11**	1546	„MAG DVX“	1560, Vilnius, antrasis knygrišys	„EGO SVM PA 1545“; „Mūzos“	1545	„Penkialapis“	„Ornamentinė 2“	nėra	žali ir rudi siūlai	dvišakės kilpelės	nusitrynęs?
II 4714/2	**12**	1544	„Suglausti skydai“	1547, Krokuva	„Petras ir Paulius 1539“; „Portretai“	1539	„Su vaza 2“; „Trilapis“	„Lapeliai rombuose“	nėra	šviesiai rudi ir melsvi siūlai	buvimo žymės	nusitrynęs?
II 4716	**13**	1541	„MAGNVS DVX“	1559, Vilnius, pirmasis knygrišys	„Portretai“	nėra	„Gėlė maža“; „Kampinis“	nauja (XVII a., ruda oda)	nėra	šviesiai rudi ir gelsvi siūlai	buvimo žymės	nėra
II 4709	**14**	1541	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
II 1789	**15**	1555	„MAG DVX“	1557, Vilnius, antrasis knygrišys; perrišta XVIII a. D. Sivickiui	„Evangelistai“; „Mūzos“	1545	„Lelija“; „Lelija 3“	nauja, XVIII a. perrišta D. Sivickiui; originalios nugarėlės „Lapeliai rombuose“ fragmentas	nėra	mėlyni ir geltoni siūlai	buvimo žymės	nėra
II 4708	**16**	1538	„MAG DVX“	1559, Vilnius, antrasis knygrišys	„EGO SVM PA 1545“; „Mūzos“	1545	„Lapelis 2“	„Lapeliai rombuose“	yra	nėra	tik dirželio fragmentas	nusitrynes?
II 1768/1-4	**17**	1543	„Angeliukas“	1550, Krokuva; restauruota 2001–2006, VUB	„Antika“; „Augalai“ „Idolatria“	1542	„Lapelis“; „Lelija 4“; „Pumpuras“; „Su vaza“; „Šešialapis“	„IM“	nėra	rudi ir žali siūlai, pintas	tik kilpelės	yra

1 lentelės tęsinys

Šifras	Sąrašo nr.	Knygos leidimo metai	Superekslibrisas	Įrišimo metai, vieta, knygrišys	Ruletės	Ruletės metai	Pavieniai įspaudai	Nugarėlė	Panaudotas pergamentas	Kaptalas	Segtuvai	Auksinimas
II 4710	**18**	1532	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
II 4706	**19**	1533	„MAGNVS DVX“	1560, Vilnius, pirmasis knygrišys	„Reformatai“	nėra	„Penkialapis 2“; „Kampinis“	„Lapeliai rombuose“	nėra	tamsiai ir šviesiai rudi siūlai	dvišakės kilpelės 2	yra
II 4712	**20**	1532	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
BAV 70.4.4	**21**	1551	„Suglausti skydai“	1554, Krokuva	„Petras ir Paulius 1540“	1540	„Lapelis“; „Lelija 2“; „Trilapis mažas“	„Ornamentinė“	nėra	tamsiai ir šviesiai rudi siūlai	tik kilpelės	yra

2 LENTELĖ. Žygimanto Augusto knygų VU bibliotekoje kiti ypatingi požymiai

Šifras	Sąrašo nr.	Visi savininkai	Vilniaus jėzuitų kolegija arba akademija	Išvežimas į Rusiją, Ukrainą	Lakavimas	VVB ir raidinis šifras	Stepono Batoro universitetas	Tikrinimo antspaudas
II 4704	**1**	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	konv. su nr. 2	nėra
II 4703	**2**	VVB	nėra	nėra	nėra	yra A 49 5/13	nėra	nėra
II 4702/2	**3**	Vilniaus jėzuitų kolegija; Peterburgo Romos katalikų akademija; Leningrado MA	jėzuitų kolegijos įrašas	yra	yra?	nėra	nėra	56
BAV 53.3.2	**4**	Vilniaus jėzuitų kolegija	jėzuitų kolegijos įrašas; BAV antsp.; Bibliothecae magnae	nėra	yra	nėra	nėra	56
II 4707a	**5**	AZEC – Andrzej Stanisław Załuski; VVB	nėra	nėra	nėra	yra ЖV 3/37	nėra	nėra
BAV 47.1.26	**6**	Vilniaus jėzuitų kolegija; Kijevas, MA	jėzuitų kolegijos įrašas; BAV antsp.; Bibliothecae magnae	yra	nėra	nėra	nėra	nėra
II 4701	**7**	VVB	nėra	nėra	nėra	yra O I 1/18	nėra	1956
II 4712a	**8**	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
II 4707b	**9**	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5	konv. su nr. 5
II 4711	**10**	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
BAV 47.5.6	**11**	Vilniaus jėzuitų kolegija; Charkovo VU	jėzuitų kolegijos įrašas; BAV antsp.; Bibliothecae magnae	yra	yra	nėra	nėra	nėra
II 4714/2	**12**	Raszkowski, Jozef Stanisław (veikė apie 1770)	nėra	nėra	nėra	nėra	nėra	56
II 4716	**13**	Vilniaus jėzuitų kolegija; Oršos jėzuitų kolegija; Smolensko jėzuitų rezidencija; VVB	jėzuitų kolegijos įrašas	nėra	nėra	yra O XVI 6/14	nėra	1956

2 lentelės tęsinys

Šifras	Sąrašo nr.	Visi savininkai	Vilniaus jėzuitų kolegija arba akademija	Išvežimas į Rusiją, Ukrainą	Lakavimas	VVB ir raidinis šifras	Stepono Batoro universitetas	Tikrinimo antspaudas
II 4709	**14**	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
II 1789	**15**	Vilniaus jėzuitų kolegija; Dominik Siwicki; Gardino dominikonai; VVB	2 jėzuitų kolegijos įrašai, iš kurių vienas – užtušuotas	nėra	yra	yra H 13/9	nėra	56
II 4708	**16**	VVB	nėra	nėra	nėra	yra A 48 6/28	nėra	1956
II 1768/1-4	**17**	Lvovo [?] katedra; Lvovo universitetas	nėra	nėra	nėra	nėra	nėra	nėra; padovanota 1970
II 4710	**18**	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
II 4706	**19**	Vilniaus bernardinai; Sebastianus Lekno; VVB	nėra	nėra	nėra	yra O XII 3/2	nėra	1956
II 4712	**20**	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16	konv. su nr. 16
BAV 70.4.4	**21**	Gardino jėzuitų rezidencija, 1642; Jan Żoląndz; Kijevo MA	nėra	yra	nėra	nėra	nėra	nėra